

Estudi històrico-arquitectònic de la Casa de la Premsa

Avinguda Rius i Taulet 5 de Barcelona

Barcelona, 18 de desembre de 2015

Direcció i realització:

Xavier Cazeneuve, Ana Shelly, Albert Cubeles

Per a qualsevol ús de les dades, imatges i informacions contingudes en aquest estudi caldrà citar-ne el seu origen i autoria.

El present estudi s'ha realitzat a partir de la consulta de bibliografia i de materials d'arxius, biblioteques i hemeroteques. Els autors volem manifestar que tots els estudis històrics són revisables en funció de l'aparició de nous documents o nous testimonis i que acceptem, de bon grat, qualsevol nova aportació, inclosa aquella que vingui a desdir afirmacions recollides a l'estudi, atès que la història avança amb la recerca i no és una ciència exacta.

ARXIU CONSULTATS [4]

LA HISTÒRIA DE LA CASA DE LA PREMSA [5]

La construcció de la Casa de la Premsa [5]

La Casa de la Premsa durant l'Exposició Internacional [8]

Alguns periodistes que van visitar la Casa de la Premsa durant l'Exposició Internacional [9]

El llibre de signatures de la Casa de la Premsa [13]

La Casa de la Premsa, seu de congressos i convencions [13]

Actes culturals i celebratius a La Casa de la Premsa [14]

Les exposicions dedicades a la Premsa celebrades a la Casa de la Premsa [15]

La Casa de la Premsa entre gener i juliol de 1930 [17]

La visita del rei Alfons XIII a la Casa de la Premsa [18]

1930-1936: la Casa de la Premsa, d'edifici d'oficines per liquidar l'Exposició a seu de la Guàrdia Urbana [19]

La Casa de la Premsa i la professió periodística [22]

La Casa de la Premsa durant la guerra civil de 1936-1939 [22]

La Casa de la Premsa durant la Dictadura [23]

Oficines de la Tinença d'Alcaldia del Districte II [23]

Oficines de la Guàrdia Urbana [23]

Les reformes dels anys 80 [23]

1990-2012. Diversos usos i projectes de futur per a la Casa de la Premsa [24]

FOTOGRAFIES HISTÒRIQUES DE LA CASA DE LA PREMSA [26]

Arxiu Fotogràfic de Barcelona (AFB) [26]

Arxiu Nacional de Catalunya (ANC) [28]

Fons Brangulí [28]

Fons Gabriel Casas [29]

Fons Josep M. Sagarra [30]

L'ARQUITECTURA DE LA CASA DE LA PREMSA [32]

El procés constructiu [32]

Forma i estils a la *Casa de la Premsa* [32]

Valors i interès arquitectònic de la Casa de la Premsa [34]

Reformes i intervencions a la Casa de la Premsa durant el Franquisme [35]

El projecte de consolidació i reforma iniciat el 1985 [36]

Conclusió [37]

LOCALITZACIÓ CASA DE LA PREMSA [39]

IDENTIFICACIÓ DELS USOS DE L'ESPAI [40]

ESTRUCTURES MODIFICADES [44]

SECCIONS INDICANT INTERVENCIONS [48]

HERÀLDICA BARCELONINA I ALTRES [49]

CONTINGUT DEL CD [54]

ARXIUS CONSULTATS

Arxiu Centre Excursionista de Catalunya (CEC)
Arxiu fotogràfic de Barcelona (AFB)
Arxiu General Diputació de Barcelona (AGDB)
Arxiu General Fira de Barcelona (AGFB)
Arxiu Històric Ciutat (AHCB)
Arxiu Mas (AM)
Arxiu Municipal Contemporani de Barcelona (AMCB)
Arxiu Municipal Sants Montjuïc (AMSM)
Arxiu Nacional de Catalunya (ANC)
Departament de Patrimoni Arquitectònic Històric Artístic
Biblioteca del Pavelló de la República (UB)
Hemeroteca La Vanguardia

LA HISTÒRIA DE LA CASA DE LA PREMSA

La construcció de la Casa de la Premsa

El febrer de 1926 van començar a filtrar-se a la premsa¹ tota una sèrie de detalls sobre el pla general de l'Exposició de Barcelona. Entre ells, es deia que no gaire lluny dels dos palaus ja construïts segons projectes de Puig i Cadafalch (el Palau de la Construcció i el d'Exposicions transitòries) s'havien de construir el Palau de les Arts Industrials i Aplicades, el Palau de les Ciències i la Casa de la Premsa.

Així mateix, ja s'afirmava que, segons el pla general, aquesta Casa de la Premsa havia d'estar dotada de tots els elements necessaris per que els periodistes nacionals i estrangers poguessin complir la seva missió informativa, amb allotjaments, estafetes de correus, telèfons, telègrafs, etcètera. La cura d'aquesta Casa de la Premsa havia d'anar a càrrec d'un comitè nacional de periodistes.

Aquell mateix juliol, el comitè executiu de l'Exposició Internacional va convidar a representants de la premsa a visitar les seves oficines. En el transcurs de la mateixa, el marquès de Foronda, president del comitè, va explicar-los el recinte de l'Exposició amb els plànols a la vista. Naturalment, als periodistes els va interessar especialment tot el relatiu a la Casa de la Premsa, «la qual, después de celebrada al Exposición, será cedida a los periodistas de esta capital».²

Ja des de l'origen estava clar que la Casa de la Premsa havia de disposar de totes les comoditats i instal·lacions útils per a què els periodistes assistents al certamen poguessin desenvolupar còmodament la seva feina:

Durante la celebración del certamen visitarán nuestra ciudad periodistas de todo el mundo con el propósito de informar debidamente a sus lectores, y es natural y obligado que se les reciba con la cordialidad que se merecen y que se pongan a su disposición los elementos y medios que faciliten su labor tan útil como compleja.

Se logrará con ello orientar y unificar las tareas periodísticas y hacer amena y cómoda la gestión de los corresponsales, de forma que, sin verse obligados a desplazarse, podrán disponer de todo el material que les sea preciso y transmitir sus informaciones por medio de los servicios permanente de comunicación telegráfica y telefónica.

El 10 de desembre de 1926 la junta directiva de l'Exposició de Barcelona va donar a conèixer l'aprovació del projecte de Casa de la Premsa i la imminència del concurs per a la realització de les seves obres.³

La descripció de la Casa de la Premsa que a partir d'ara i fins a la seva inauguració trobarem sempre repetida, completa o en versions resumides, en els diversos diaris, revistes i publicacions de l'època, pertany al text distribuït en el seu moment des de la mateixa oficina de l'Exposició:

La Casa de la Prensa

Entre los Palacios de carácter permanente de la futura Exposición, figurará el edificio destinado a Casa de la Prensa, que ha de construirse en el solar que forman en su cruce la calle de Fra-Juncosa y las avenidas del Marqués de Comillas y de Bellos Oficios del Parque de Monjuich.

Ocupará la Casa de la Prensa una superficie de 600 metros cuadrados y será un hermoso edificio de factura moderna, a base de elementos de tierra cocida de tonos rojos al estilo mudéjar. Decorarán su fachada columnas y arcos labrados en piedra, como de piedra han de ser también las columnas y los arcos apuntados del remate de su cúpula.

Al bello efecto de conjunto que este edificio producirá han de contribuir, además de sus esbeltas y bien proporcionadas líneas, los motivos de cerámica colorida y vidriada en los plafones, las piezas de alfarería en relieve sobre los dinteles de balcones y ventanas y los escudos que coronarán los machones de los ángulos. La cornisa será de madera con vigas de melis y la cubierta de teja árabe de color rojo homogéneo.

La idea de incluir la construcción de la Casa de la Prensa en el plan de las obras, que se vienen realizando en el Parque de Montjuich obedece al propósito de que los periodistas nacionales y extranjeros que con motivo del certamen internacional de 1929 visiten nuestra ciudad puedan disponer de los elementos de trabajo indispensables para llevar a cabo con prontitud y eficacia su importante misión informativa.

Constará el edificio de sótanos parciales y tres plantas.

Se instalarán en los sótanos las cocinas para el restaurant, los laboratorios fotográficos, las habitaciones del conserje y las calderas de calefacción.

1. «Algunos datos sobre el plan general», *La Vanguardia*, 19-II-1926, pàg. 6.

2. «En los terrenos de la Exposición. La Casa de la Prensa», *La Vanguardia*, 1-VII-1926, pàg. 8.

3. «Exposición de Barcelona. El proyecto de Casa de la Prensa», *La Vanguardia*, 10-XII-1926, pàg. 8.

En la planta baja habrá ocho despachos particulares, salas de conversación y lectura, diez cabinas para conferencias telefónicas, estafeta de Correos, oficinas de telégrafos, instalaciones sanitarias y dependencias de servicio.

La distribución del primer piso comprenderá un salón de actos, una salita de reuniones, restaurant, la secretaría, las oficinas de administración, cuatro despachos particulares y servicios sanitarios.

El piso segundo estará destinado a trece dormitorios con sus cuartos de baño.⁴

El 5 de gener de 1927 va sortir a concurs públic la construcció de la Casa de la Premsa, amb un pressupost de 402.944,10 pessetes.⁵

El 3 de març a les dotze del migdia, va celebrar-se l'acte solemne de benedicció i col·locació de la primera pedra de la Casa de la Premsa «que, según el plan general de obras del futuro certamen, ha de figurar entre los palacios de carácter permanente de la Exposición de Barcelona».⁶

L'endemà, la premsa barcelonina publicava la crònica de l'acte amb tot luxe de detalls:⁷

Ayer a mediodía, en los terrenos de la Exposición se celebró el acto de bendición y colocación de la primera piedra del edificio destinado a ser Casa de la Prensa.

Esta se levantará a poca distancia de las oficinas de la Exposición y junto a la calle de Lérida.

En el solar que ocupará el edificio levantóse una tribuna, artísticamente adornada, que ocuparon las autoridades, comité y junta directiva de la Exposición e invitados.

Al acto asistieron el capitán general señor Barrera, los gobernadores civil y militar, señores Milans del Bosch y Correa; el presidente y el fiscal de la Audiencia, señores Lassala y Posadas; el comandante de Marina, señor Cadarso; el obispo de la diócesis, doctor Miralles; el rector de la Universidad, doctor Martínez Vargas y el vicerrector doctor Díaz, el jefe superior de policía, señor Hernández Malillos, el delegado regio del Trabajo, doctor Péres Casañas; el presidente del comité ejecutivo de la Exposición, marqués de Foronda; el vicesecretario de la misma, señor Montaner; el vicepresidente de la junta directiva de la Exposición, señor marqués de Marianao, que ostentaba la representación del alcalde; los tenientes de alcalde

señores Ponsá, Damians, Llansó; la concejal señorita L. de Sagredo; los concejales señores Martín, Mariné, Gay de Montellá, Martí Ventosa, éste, además, como individuo de la junta de la Exposición y su secretario, don Joaquín Montaner; el arquitecto señor Doménech; el presidente de la Asociación de la prensa diaria de Barcelona señor Ribera Rovira; el de la Cooperativa de Periodistas para la construcción de Casas Baratas, señor Pou de Barros; el del Sindicato Deportivo de Periodistas, señor Masferrer y numerosos periodistas.

El secretario del Ayuntamiento señor Planas, leyó el acuerdo adoptado por la Junta de la Exposición, aprobando el proyecto de construir la Casa de la Prensa.

A continuación el obispo, doctor Miralles, revestido de pontifical y asistido por su familiar, reverendo doctor Rodés, bendijo la primera piedra, echando paletadas de cemento sobre el lugar en que ésta había de ser colocada, todas las autoridades, marqueses de Foronda y Marianao, tenientes de alcalde y concejales.

Pronunciaron después discursos alusivos al acto el marqués de Marianao, en nombre de la junta de la Exposición y del alcalde y el presidente de la Asociación de la Prensa, señor Ribera Rovira.

Dijo el marqués de Marianao que por encontrarse algo indispuerto el alcalde le había delegado su representación.

Ensalzó a la prensa de España y a la extranjera, y se congratuló de que la de Barcelona tuviera el palacio que se le levantará en la Exposición digno de ella.

Agradeció luego a los periódicos de Barcelona y de España, el concurso que prestan para el éxito de la Exposición, que ha de reportar grandes beneficios a nuestra ciudad y ha de elevar más el prestigio de nuestro país.

El presidente de la Asociación de la Prensa Diaria, señor Ribera Rovira, en nombre de los periodistas de Barcelona, expresó su satisfacción a la Junta de la Exposición por el acto que se celebraba y por haber acordado levantar el Palacio de la Prensa, que constituye una señalada deferencia a la misma.

Dijo después que aprovechaba la ocasión para dirigir un saludo al señor marqués de Foronda, que siempre ha estado al lado de los periodistas, haciendo en favor de ellos y de la Prensa, cuanto de él ha dependido, con gran afecto y entusiasmo.

Significó, además, que los periodistas barceloneses y los de toda España, tendrán en la casa que se edificará su propia casa, verdaderamente digna de ellos, y que los del extranjero que nos visiten una franca hospitalidad.

4. AMCB (Arxiu Municipal Contemporani de Barcelona), 47192. Exposición de Barcelona. *La Casa de la Premsa*, sd. (imgp 6415).

5. «Exposición de Barcelona», *La Vanguardia*, 18-I-1927, pàg. 23.

6. *La Vanguardia*, 2-III-1927, pàg. 10; i 3-III-1927, pàg. 8.

7. «En los terrenos de la Exposición. La primera piedra de la Casa de la Prensa», *La Vanguardia*, 4-III-1927, pàg. 9.

Terminó agradeciendo a las autoridades su concurso, y esperando que la Exposición, que con tanta actividad y entusiasmo se patrocina por los elementos directivos de la ciudad, sea el mayor éxito y el principio de una nueva vida para Barcelona y para España.

Fue firmada el acta de la ceremonia celebradas, por el capitán general, gobernador civil, marqués de Foronda, rector de la Universidad, el vicerrector de la misma, señor Díaz en nombre del comité paritario interlocal de la Prensa de Cataluña y Baleares y otras personalidades.

Terminado el acto, en las oficinas de la Exposición se sirvió un «cock-tail».

A continuació, la descripció de la futura de la Casa de la Premsa, que és còpia literal de la ja transcrita més amunt.

El 9 del mateix mes de març s'anunciava a la premsa que s'adjudicaven les obres de la Casa de la Premsa a l'empresa Viuda de Jaime Bohera.⁸

A més de les lògiques de polítics i tècnics, les obres de la casa de la premsa van rebre sovint visites de personalitats que visitaven la ciutat.⁹

El 20 de setembre ja s'anunciava que «dentro de breves días se procederá a cubrir el edificio destinado a Casa de la Prensa».¹⁰

Un cop acabat l'edifici en els seus elements més estructurals, va arribar l'hora d'instal·lar-hi els serveis bàsics.

Així, el 10 d'octubre de 1927 s'establí el plec de condicions que havia de regir l'establiment de llum i força a la casa de la Premsa.¹¹

El 3 de març de 1928 s'establí el plec de condicions que havia de regir la col·locació de vidres a la casa de la Premsa. El dia 11 es publicà l'anunci del concurs públic a *La Publicitat*, *La Vanguardia*, *Diario de Barcelona*, *El Dia Gráfico*, *La Veu de Catalunya*, i *El Correo Catalán*. El 16, s'adjudicà el concurs de col·locació de vidres a la Casa de la Premsa a l'industrial Enrique Cardona (9.032 pts.). També s'havien presentat: Estevan Agustí (10.624,62 pts.), Viuda de Jaime Bohera (11.872 pts.). El dia 20 s'envià una comunicació al guanyador perquè instal·lés els vidres en un termini de 30 dies. El

8 de juny, Cardona va subministrar tots els vidres. L'acta de recepció definitiva es va signar el 25 de gener de 1929, després del termini de garantia sense que s'hagués notat cap defecte en ells.¹²

El 7 de març de 1928 s'establí el plec de condicions que havia de regir la instal·lació de claraboies decoratives a la casa de la Premsa. El dia 10 es publicà l'anunci del concurs públic a *La Nau* i el dia 11 a *La Vanguardia*, *Diario de Barcelona*, *El Dia Gráfico*, *La Veu de Catalunya*, i *El Correo Catalán*. El dia 16 s'adjudicà el concurs d'instal·lació de claraboies decoratives a la Casa de la Premsa a l'industrial Enrique Cardona (4.491 pts.). També s'havien presentat: Estevan Agustí (4.691,51 pts.) i Viuda de Jaime Bohera (5.236 pts.). El dia 20 s'envià una comunicació al guanyador perquè instal·lés els vidres en un termini de 30 dies. El 8 de juny, es certificà la recepció de les obres. L'acta de recepció definitiva es va signar el 25 de gener de 1929, després del termini de garantia, sense que s'hagués notat cap defecte en elles.¹³

El 20 de març de 1928, el diari *La Vanguardia* publica un reportatge monogràfic de diverses pàgines dedicat a descriure tots els edificis i instal·lacions de l'Exposició. Naturalment, també hi ha la Casa de la Premsa. La seva descripció torna a ser fil per randa la ja copiada més amunt.¹⁴

El 13 de setembre, es feia públic el concurs per subministrar aparells d'enllumenat per la Casa de la Premsa;¹⁵ el 12 d'octubre, el del subministrament de mobles.¹⁶

El 12 de gener de 1929 es donava per acabada la construcció de la Casa de la Premsa.¹⁷

La importància estratègica que se li va donar a la Casa de la Premsa a l'hora de dotar-la de mitjans tecnològics, per damunt d'altres edificis, es fa palesa en aquesta notícia sobre el servei telefònic en l'Exposició:

El servicio telefónico de la Exposición tiene, por su carácter y extensión, una importancia inusitada. La instalación se compone de 1.200 aparatos automáticos, enlazados con la central de las Arenas. Además, en el recinto de la Exposición existen cinco centrales privadas, instaladas en los siguientes edificios: Oficina central de la calle de Lérida, Estadio, Casa de la Prensa, Cuartelillo de Bomberos y Palacio Nacional.¹⁸

La Casa de la Prensa va ser també un dels punts escollits per instal·lar-hi els micròfons d'Unión Radio

8. «Exposición de Barcelona. Adjudicación de obras», *La Vanguardia*, 9-III-1927, pàg. 6.

9. *La Vanguardia*, 29-VI-1927, pàg. 8; 3-IX-1927, pàg. 6;

10. *La Vanguardia*, 20-IX-1927, pàg. 12.

11. ACMB, Exp. 491, Expedient instal·lacions llum i força Casa de la Premsa (1928).

12. ACMB, Exp. 492, Expedient vidres Casa de la Premsa (1928); *La Vanguardia*, 11-III-1928, pàg. 14.

13. ACMB, Exp. 493, Expedient claraboya (1928).

14. *La Vanguardia*, 20-III-1928, pàg. 17.

15. *La Vanguardia*, 13-IX-1928, pàg. 11.

16. *La Vanguardia*, 12-X-1928, pàg. 8.

17. «Las obras de la Exposición», *La Vanguardia*, 12-I-1929, pàg. 8.

18. «Los servicios de Comunicaciones de la Exposición», *La Vanguardia*, 1-V-1929, pàg. 7.

Barcelona, l'emissora de ràdio que tenia l'exclusiva per retransmetre els actes de l'Exposició, juntament amb el Palau Nacional, el Poble Espanyol, el Pabelló de l'Estat, el Teatre Grec, l'Estadi, la Font Màgica i la Secció Extranjera.¹⁹

La Casa de la Premsa durant l'Exposició Internacional

El 19 de maig de 1929, Barcelona va inaugurar la seva segona exposició d'àmbit internacional.

Ja des del primer dia, la Casa de la Premsa va desenvolupar la seva funció de centre neuràlgic del periodisme mundial en l'Exposició, ja fos com a centre de recollida d'acreditacions per a periodistes esportius²⁰ o com a residència de corresponsals estrangers que havien vingut a cobrir la reunió del Consell de la Societat de Nacions que, de manera excepcional, tenia lloc a la capital catalana coincidint amb el desenvolupament de l'Exposició.

El seu paper va ser destacat a l'hora de tenir cura de la classe periodística instal·lada a Barcelona. Així ho va demostrar quan, el 19 de juliol, poques setmanes després de la inauguració de l'Exposició, va morir el periodista i comediògraf argentí Alejandro Rómulo Cánepa, que es trobava a Barcelona com a corresponsal a Europa dels diaris *La Razón* i *La Tarde*. La Casa de la Premsa va obrir una subscripció entre les associacions de periodistes de la ciutat per poder pagar les despeses d'enterrament. Una crida que va motivar al president de la Diputació a fer-se càrrec de les despeses, amb la qual cosa els diners recollits per les associacions de periodistes es van destinar a la millora de les condicions de viatge de retorn de la vídua de Cánepa i de la seva filla.²¹

Una altra mostra de les atencions que dispensava la Casa de la Premsa es pot veure en aquesta notícia apareguda als diaris sobre uns periodistes arribats a la ciutat:

Con ocasión de la carrera ciclista Toulouse-Barcelona, cuya última etapa se cubrió el domingo último, visitaron la Exposición de Barcelona unos cuarenta periodistas franceses y belgas, encargados por sus respectivos diarios de reseñar el resultado de la mentada carrera.

El comité de la Casa de la Premsa de la Exposición, con el interés que pone siempre en atender a sus distinguidos colegas, facilitó en el momento de su llegada a los citados periodistas el pase de entrada al recinto del Certamen, así como todo género de

informaciones relativas al mismo, mostrándose aquéllos sumamente satisfechos de la excelente acogida que obtuvieron cerca de sus colegas españoles.²²

Per fer, però, una idea més exacta dels serveis que oferia la Casa de la Premsa als periodistes, transcribim part d'un article aparegut a *La Vanguardia* que ho detalla. En ell, se'ns fa conèixer que al mes d'octubre més de 1.600 periodistes havien visitat el recinte:

Desde la inauguración del certamen hasta la fecha han sido innumerables los representantes de la prensa, así de provincias como del extranjero, que han visitado la Casa de la Premsa en solicitud de pases e información acerca de la Exposición.

El número de solicitudes de pases permanentes, favorablemente informados por el Comité de Prensa y expedidos por la correspondiente oficina del Certamen, pasa de seiscientos, y el número de los de carácter temporal librados directamente por el mentado Comité se eleva a unos mil.

Junto con dichos pases, se ha facilitado a los señores periodistas una colección completa de los folletos de la Exposición, otra de las fotografías, sellos y carteles, y, finalmente, las notas de información relativas a los actos celebrados y a celebrar y numerosas reseñas de Palacios, Pabellones, instalaciones y espectáculos del certamen.

(...)

En lo sucesivo, a última hora de la tarde de cada domingo en que se celebren festivales deportivos, la oficina de la Casa de la Premsa tendrá a disposición de los periodistas y corresponsales de prensa una nota dando cuenta de los resultados de los matchs y encuentros efectuados en el Estadio.

Pel que sembla, però, no va ser fins l'octubre que la Casa de la Premsa no va funcionar a ple rendiment, ja que, segons el mateix article:

Dentro de unos días se inaugurará el servicio de bar y de dormitorios, con lo que se hallará en pleno funcionamiento la Casa de la Premsa.²³

19. «Unión Radio Barcelona y la Exposición de Barcelona», *La Vanguardia*, 9-V-1929, pàg. 5, i «Retransmisiones Unión Radio Barcelona. Inauguración de la Exposición», *La Vanguardia*, 18-V-1929, pàg. 15.

20. *La Vanguardia*, 19-V-1929, pàg. 23 i 5-VI-1929, pàg. 26.

21. «Una noble acción del conde de Montseny», *La Vanguardia*, 27-VII-1929, pàg. 6.

22. *La Vanguardia*, 27-VIII-1929, pàg. 8.

23. *La Vanguardia*, 2-X-1929, pàg. 7.

ALGUNS PERIODISTES QUE VAN VISITAR LA CASA DE LA PREMSA DURANT L'EXPOSICIÓ INTERNACIONAL:²⁴

A continuació, oferim una relació d'alguns dels periodistes que van visitar la Casa de la Premsa, elaborada a partir de les diverses notícies aparegudes en la premsa al llarg dels mesos de durada de l'Exposició Internacional. Aquesta relació no és en absolut exhaustiva, i només es pretén com a representativa, d'una banda, del volum i abast de la importància que la premsa estatal i internacional va donar al certàmen, i de l'altre, del nombre de periodistes que van visitar la Casa de la Premsa.

- Fernando Castán (*La Voz de Aragón* de Saragossa)
- Victoriano Navarro (*El Noticiero* de Saragossa)
- Arne Laurin (*Prager Presse* de Praga)
- Salvador Mollá (*El Liberal* de Murcia)
- René Lafont (*Le Petit Journal* de París)
- Fritz Neugrass (París)
- José Albéniz (*La Tarde* de Bilbao)
- Jerónimo Amengual (*La Almudaina* de Ciutat de Palma)
- Germain Brees (*Journal d'Anvers* d'Anvers)
- Fritz Berkenhoff (*Berliner Tageblatt* de Berlin)
- Enrique Davó de Casas (*Diario de Málaga* de Màlaga)
- Astrid Diemer (*Berlingske Gidende* de Dinamarca)
- Raimundo García (*El Diario de Navarra*, de Pamplona)
- Lino Gutiérrez (*Diario Español* de Montevideo)
- Max Hintermann (*Schaffhauser Intelligenzblatt*, Alemanya)
- Joaquín Ilundain (*Diario de Navarra* de Pamplona)
- Jules Julien (*Midi* de Tolosa)
- Elsa Jernas (*Stokholms Dagblad* d'Estocolm)
- F. H. Kluge (*Hamburger Fremdeblatt* d'Alemanya)
- Mme. Karpowska (*Za Swododen* de Varsòvia)
- Lutz Lehman (*Deutsche Allgemaine* de Berlin)
- Ricardo Latorre (*Día* d'Alacant)
- Francisco Mestre Noé (*Heraldo de Tortosa*, de Tortosa)
- Arturo Maramgoni (*Caras y caretas* de Buenos Aires)
- Graf V. Norman (*Deutsche Sport Beitrage* d'Alemanya)
- Hermann Ohrem (*Kolchische Volskzeitung* d'Alemanya)
- Reinald Otte (*Motor* de Berlin)
- Paul Parker (*Salinas Daily Journal* de Califòrnia)
- D.C. Rehling (*B.Z. am Mittag* de Berlin)
- D.A. Rossi Magliano (*La Mañana* de Montevideo)
- Ladislav Radvanyi (*Az Extet* de Budapest)
- Bruno Stunke (*Frankfurter Zeitung* de Frankfurt)
- Stephan V. Szenasy (*Motorentechnik u. Sport* de Berlin)
- Loen Soenmack (*Daens Nyheter* d'Estocolm)
- Samuel Wolkowicz (*Nasz Przekd Warawd Varsovie* de Varsòvia)
- José Canteras (*La Gaceta de Tucumán* de Tucuman)
- Ángel López (*La Libertad* de Vitoria)
- José Contreras (*La Gaceta de Tucumán* de Tucuman)
- Héctor Leonesi (*La Chronique des Expositions et des Foires* de París)
- Herbert Oakland (*The Observer* de Londres)
- Basile Leontief (*Finanzi e Narodnee* de Leningrad, avui Sant Petersburg)
- Eduard Voltg (*Motor y Sport* de Berlin)
- Eloy García de Quevedo (*Diario de Burgos* de Burgos)

24. *La Vanguardia*, 2-X-1929, pàg. 7; 24-X-1929, pàg. 8; 29-X-1929, pàg. 12; 18-XI-1929, pàg. 9; 19-XI-1929, pàg. 11; 21-XI-1929, pàg. 6; 29-XI-1929, pàg. 5; 7-XII-1929, pàg. 8; 19-XII-1929, pàg. 10; 20-XII-1929, pàg. 8; 28-XII-1929, pàg. 6; 1-I-1930, pàg. 10; 4-I-1930, pàg. 6; 29-I-1930, pàg. 6

- Hugo Wast (*La Nación* de Buenos Aires)
- Franz Steiner (*Deutschen Ostmesse Koenisberg* de Kaliningrad)
- Paula Steiner (B. Z. Am Mittag, de Berlin)
- César Calzada (*La Razón* de Buenos Aires)
- J. Banús Aireflor (*El Correo de Mallorca*, de Ciutat de Palma)
- Armand Foyché (*Le Sémaphore* de Marsella)
- Daniel Aguilera (*El Defensor* de Còrdoba)
- Alfredo Banklin (*Deutsche Banzeitung*, de Leinfelden-Echterdingen)
- Julien Helle (*Le Cri Catalan* de Perpinyà)
- Henri Rebois (*Le Figaro*)
- Angel Gracia de Castro (*Diario Marroquí* de Larache)
- Rafael Ramis Togores (*El Día* de Palma de Mallorca)
- Jeanne Scarabin (*Syndicat de Journalistes* de París)
- Ramon Molina (*El Castellano* de Toledo)
- Francisco Sans (*La Acción* de Rosario)
- José María Hueso (*El Noticiero* de Saragossa)
- Helly Cozzoris (*Revue vers l'Unité* de París)
- E. Egger (*Der Bund* de Berna)
- José Peláez Tapia (*El Mercurio* de Xile)
- Julio Barella (*Il Popolo d'Italia* de Milà)
- Celinda Arregui de Rodicis (*El Universo* de Guayaquil)
- René Richar (*New York Herald* de Nova York)
- Nino Salvaneschi (*La Tribuna* de Roma)
- José Pacífico Otero (*La Nación* de Buenos Aires)
- Antonio M. Gorri (*Agence des Grands Journaux Ibero Americains* de París)
- Félix Martín Solanot (*El Noticiero* de Saragossa)
- Federico Santander (*El Norte de Castilla* de Valladolid)
- José María Vela de la Huerta (*El Norte de Castilla* de Valladolid)
- Patricio Cacho (*El Norte de Castilla* de Valladolid)
- Mr. Hummel (*Chicago Tribune* de Xicago)
- Primitivo Carvajal (*Diario Regional* de Valladolid)
- Ricardo Martínez (*Diario Regional* de Valladolid)
- Sr. Rivollet (*L'Intransigeant*)
- Juan Feijón (de La Corunya)
- Hubert Monand (*Journal des Débats*)
- Ricardo Guasch Jiménez (*La Tarde* de Tarragona, i *Vient de Paraitre*)
- Sr. Texier (*Daily Mail*)
- Sr. Falgairolle (*L'Européen*)
- Guillet de Seix (col·laborador de diversos diaris francesos)
- Francisco Verdugo Landi (*La Esfera* de Madrid)
- Jesualdo Soler (*El Eco de Cartagena* de Cartagena)
- Juan Pérez Zúñiga (de Madrid)
- Francisco de la Riva Agüero
- Leandro Pérez (*Diario Regional* de Valladolid)
- Sergio Paniagua (de Madrid)
- José Marchena Colombo (*La Razón* de Buenos Aires)
- Antonio Álvarez Asenjo (*El Norte de Castilla* de Valladolid)
- Antonio de Golluri (*Diario Español* de Buenos Aires)
- Sr. Tourgis (*Le Petit Parisien* de París)
- Maurice Sanraut (*La Depeche* de Toulouse)

- Emilio Ferrer (*El Sol* de Madrid)
- Basilio Martí (*Diario de Huesca*, d'Osca)
- Angélica Palma (Perú)
- Pierre Rouquette (*Revue de Catalogne* de Marsella)
- Joseph Magnan (*Syndicat de la Presse Marsellaise* de Marsella)
- Maximiliano Clavo (*La Voz de Madrid* de Madrid)
- Joaquín Xaudaró (*ABC* de Madrid)
- José Oliva Martí (*Heraldo de Reus* de Reus)
- José Castillo Cañete (*Málaga Deportiva* de Màlaga)
- Antoine Maleres (*L'Echo du Midi* de Narbona)
- Auguste Hubert (Brussel·les)
- Juan Román Lozano (*Estudios* de Buenos Aires)
- Comte d'Aurora (*Correio de Minho*)
- Harry Landau (*Az-Est* de Budapest)
- André Solarevitch (de Glasmik, Iugoslàvia)
- Óscar Chichón (*El anunciador* de Gibraltar)
- Josefina López Valeras
- Joaquín S. Nicolás Francis (*Las Noticias del Lunes* de Saragossa)
- Antonio Roca Fàbregas (*Crónica Social* de Tarrassa)
- Raimundo de los Reyes (*La Verdad* de Múrcia)
- Manuel Hernández (*La Tarde* de Saragossa)
- Luis González Paso (*Prensa Gráfica* de Madrid)
- Alberto Marín Hernández (*Prensa Gráfica* de Madrid)
- Baltasar Pagés (*El Comercio* de L'Habana)
- Charles Steppinger (*Ipe* de Budapest)
- Antonio Navarro Ruiz (*El Eco* de Cartagena)
- Rafael Moyano (*España Esportiva* de Madrid)
- Filomeno Mayayo (*El Herald de Aragón* de Saragossa)
- Manuel Muñoz Paso (*El Herald de Aragón* de Saragossa)
- F. Wangler (Suïssa)
- Cecilio del Molino (*Revista de Aragón*)
- Alfredo de Laffitte (*El Pueblo Vasco*, de Bilbao)
- Pedro Ugarteche (*El Comercio* de Lima)
- Claudi Boet (Associació de la Premsa de Granollers)
- Maurice de Waleffe (*Le Journal i Paris Midi* de París)
- Franz Kurz (*La Depeche*, de Mulhouse)
- Pascual Marín (*El Pueblo Vasco* de Bilbao)
- José Sanchís (*El Sol* de Madrid)
- Maximiliano González Domínguez (*Renovación* de Guadalajara)
- Mr. Bodin de Bouty (*France Revue* de París)
- Ángel Santamaría (*El Diario Montañés* de Santander)
- Andrés Malen (*La Capital*, de Rosario de Santa Fe)
- Alfred Baeschlin (*Deutsche Bauzeitung*, de Berlin)
- Elsa Jonas (*Stockholm Dagblad* d'Estocolm)
- Salvador Andrade (*La Información* de Càdis)
- Manuel González Marqués (*La Crónica*, de Les Palmes)
- Mr. Helly of Wales (*La Depeche* de Toulouse)
- Germán Liszt (*Prensa Unida* de Mèxic)
- Ubaldo Fernández Blanco (*El Comercio* de Gijón)
- Valeriano Hernández (*El Pueblo Vasco* de Bilbao)

- José María Vice (*Renovación de Barbastro*)
- M. Weinzieher (*Nasz-Przoglad* de Varsòvia)
- Augusto Barrado (*Prensa Gráfica* de Madrid)
- Modesto Olivés (*Renovación de Barbastro*)
- Fernando Blasco Sao (Consorti Periodístic Internacional)
- F. Enrique Pina Niveiro (Agencia Espes de Madrid)
- Gonzalo Moreno (Asociación de Prensa de Madrid)
- Enrique Cenamor (Asociación de Prensa de Madrid)
- Julián Herrero (Asociación de Prensa de Madrid)
- Guillermo Rittwagen (*El Mundo* de Madrid)
- Jaime G. Herranz (*El Mañana* de Teruel)
- Antonio de Lezama (*La Libertad* de Madrid)
- Joaquín Cavero (*La Mañana* de Teruel)
- Martín Moreno (*El Defensor de Canarias*)
- José Eugenio Ferreira (*África y América*)
- Chita Pérez-Mateo (*Mujeres españolas*)
- Isaac-S (*Evening Post* de Filadelfia)
- Antonio Molino de Haro (Asociación de Granada)
- Manuel Fernández (*La Unión Mercantil* de Granada)
- José Olivart (*Informaciones* de Madrid)
- Ricardo del Arco, president de l'Associació Provincial de la Premsa d'Osca
- Antonio Llagunes Jarros (*Información* de Madrid)
- Frank Kuchel (*Prensa Internacional Deportiva*)
- Joaquín Ivern de Salvadores (Madrid)
- Rafael Luis de Mero y de Llano (*El Liberal* de Madrid)
- Manuel Alonso Herrán (*El Noticiero Bilbaíno*, de Bilbao)
- Rafael Priero (*Diario Universal* de Madrid)
- José Campúa (*Prensa Gráfica* de Madrid)
- Antonio García Rodríguez (*Pueblo Vasco* de Donòstia)
- Alberto Herrero González (*Diario Regional* de Valladolid)
- Reverent Ambrosio de Saldes
- Baldomero Argente, exministre de la Corona
- Pascual Allué (*La Voz de Aragón* de Saragossa)
- Joaquín Tello Jiménez (*La Época* de Madrid)
- Mariano de Santiago Cividanes (*El Adelanto* de Salamanca)
- Justo González Navarro (*El Crédito Agrícola* de Madrid)
- Francisco Sanromán (*El Castellano* de Toledo)
- Carlos Camaño Hernández (*La Semana Financiera* de Madrid)
- Georges Carles (*Agente Economique Financiere* de París)
- Enrique Palacio (*La Voz* de la Rioja)
- Federico Nisen (*La Moda Práctica* de Madrid)
- Antonio Quintero (*La Libertad* de Badajoz)
- Jesús Carbajosa (*ABC* de Madrid)
- Juan Carlos del Castillo (*La Prensa* de Buenos Aires)
- Doctor Devero G. del Castillo (*La Prensa* de Buenos Aires)
- A.V. Bejeck (*Veger Praga* de Praga)
- Sven Svenmart (*Dagen Nyhetera* d'Estocolm)
- Joaquín Cavero Bayo (*El Mañana* de Terol)
- Samuel López Arias (*Diario de la Marina* de Madrid)
- Doctor Ambrosio E. Salarí (*El Pueblo* de Buenos Aires)

- Manuel Domingo (*Informaciones* de Madrid)
- Ángel Díaz de las Heras (*La Nación* de Madrid)
- Gonzalo Perona (*El Liberal* de Murcia)
- Antonio López Laguna (*Informaciones* de Cadis)
- Víctor García (Asociación de la Prensa, de Madrid)
- Salvador Díaz, de Donosti.
- Santiago Carbonell (*Las Provincias* de València)
- Salvador Pont (*Mercantil Valenciano* de València)
- José Simón Barceló, corresponsal de València
- José María Mateos (*La Gaceta del Norte*)
- José Luis Galve (*Heraldo de Aragón*)
- Miguel Palacios Roja (*El Castellano* de Toledo)
- Leopoldo Casero, de Madrid
- Ángel de Lema (*El Faro de Vigo* de Vigo)
- Enrique de la Torre (*La Voz de Galicia*)
- Rafael Marote, del Centro de Representación Periodística de Madrid
- Antonio Videlmaya (*Heraldo de Madrid* de Madrid)
- Senyor González Gálvez (*Estudios Sociales* de Granada)
- Ángel Aznar (*El luchador*, d'Alacant)
- Heriberto Hernández (*El Heraldo* de Samora)
- Alejandro Sanvicente, reporter gràfic de Samora
- Rafael Vallès, publicista de Buenos Aires
- Celso Varela, corresponsal esportiu de Pontevedra
- Julio Herrero (*Gaceta del Norte*)
- R. Edwin Upton (*Fox Movietone*)

- Chita Perez (*Mujeres Españolas* de Madrid)
- M. René Delange (*Excelsior* de París)
- Doctor Scheusr (*Volksfreund* de Koenisberg)
- Alfred Caindessus (*Courrier* de Baiona)
- Mr. Kemeth (*Fox Movietone*)
- M. Geisel, publicista

EL LLIBRE DE SIGNATURES DE LA CASA DE LA PREMSA

Molts d'aquests periodistes, juntament amb un gran nombre de personalitats, van deixar la seva signatura i la seva reflexió al voltant de la seva estada o visita a la Casa de la Premsa en el llibre de signatures de la mateixa casa, un volum actualment conservat a l'Arxiu Històric de la Ciutat de Barcelona²⁵. Es tracta d'un llibre de 144 pàgines amb 72 fulls escrits amb signatures i dedicatòries, amb un total de 312 signatures i 208 inscripcions.

Les primeres signatures són les del rei Alfons XIII, la reina Victòria Eugènia i les infantes, i després segueixen les del dictador Primo de Rivera i el capità general Milans del Bosch. A continuació, l'alcalde i els regidors, el president de la Casa de la Premsa monsenyor Lisbona, el secretari i el bibliotecari.

En les seves pàgines es pot veure la nòmina de la gran quantitat de periodistes que van visitar la Casa de la Premsa i la gran impressió que les seves instal·lacions van deixar en els visitants. Alguns d'aquests pensaments i lloances escrits en el llibre van ser destacats en els diaris de l'època.²⁶

LA CASA DE LA PREMSA, SEU DE CONGRESSOS I CONVENCIONS

Al llarg dels mesos que va durar l'Exposició es van celebrar a Barcelona un gran nombre de congressos i convencions nacionals i internacionals, i en alguns d'ells la Casa de la Premsa en va tenir un paper destacat, ja fos com a seu dels mateixos o com a simple espai de realització d'algun dels seus actes.

25. AHCB (Arxiu Històric de la Ciutat de Barcelona), Ms B-003 - Llibre de signatures de la Casa de la Premsa, 1929-1930.

26. *La Vanguardia*, 24-XI-1929, pàg. 9.

Així, els dies 30 i 31 d'agost de 1929 va tenir lloc a Barcelona el Congrés Nacional de Publicitat. Amb l'excepció de l'acte inaugural, celebrat al Paraninf de la Universitat de Barcelona, totes les sessions de treball es van realitzar a la Casa de la Premsa. El dia 31, l'emissora EAJ 1 va retransmetre des de la Casa de la Premsa la conferència de Nicolás de Urgoiti titulada "La Ética de la Publicidad y algunas consideraciones sobre el anuncio de libros y sobre los periódicos como instrumentos de publicidad y propaganda", que era l'acte previ a la clausura del congrés, també difós en directe per l'emissora.²⁷

El 16 de setembre es va fer a la Casa de la Premsa l'acte i discursos de benvinguda als participants en el V Congrés Internacional de la Premsa Tècnica i Professional, les sessions del qual, però, van tenir lloc en diversos espais de l'Exposició. Un grup de periodistes nacionals i estrangers que cobrien el Congrés van visitar també la Casa de la Premsa.²⁸

El 15 d'octubre va tenir lloc a Barcelona el XVIII Congrés Internacional de Premsa. La Casa de la Premsa va hostatjar part dels periodistes estrangers vinguts al congrés i també va ser seu d'algunes de les seves sessions plenàries.²⁹

Igualment, la Casa de la Premsa va acollir diverses sessions, reunions i conferències, de l'Assemblea de la Mancomunitat Farmacèutica Catalano-Balear, celebrada dels dies 21 a 27 d'octubre.³⁰

Del 20 al 24 d'octubre també va tenir lloc el Congrés de la Federació Internacional de Clubs Motociclistes, reunint-se en diverses de les seves sessions a la Casa de la Premsa. Es destaca la reunió del dia 23, en la que es va aprovar el calendari esportiu espanyol i l'internacional per a 1930 i la totalitat del consell directiu d'aquesta associació internacional.³¹

El 27 d'octubre la Casa de la Premsa va acollir uns concursos i campionats de taquigrafia organitzats per l'Acadèmia de Taquigrafia de Barcelona, degana de les associacions taquigràfiques espanyoles. Aquests concursos es desenvolupaven per diverses categories: principiants (80 a 90 paraules per minut), comercial (100-110 paraules per minut), secretaris (120-130 paraules per minut), parlamentaris (140-150) i el propi "Campeonato taquigráfico" (170-175 paraules per minut).³²

27. *La Vanguardia*, 22-VIII-1929, pàg. 14; 23-VIII-1929, pàg. 6; 29-VIII-1929, pàg. 6; 31-VIII-1929, pàg. 7; 1-IX-1929, pàg. 7.

28. «El V Congreso Internacional de la prensa técnica», *La Vanguardia*, 15-IX-1929, pàg. 7; 17-IX-1929, pàg. 8.

29. *La Vanguardia*, 15-X-1929, pàg. 13; 16-X-1929, pàg. 7; 17-X-1929, pàg. 9.

30. *La Vanguardia*, 18-X-1929, pàg. 7; 22-X-1929, pàg. 12; 23-IX-1929, pàg. 6-7; 25-X-1929, pàg. 7; 26-X-1929, pàg. 9; 29-X-1929, pàg. 12.

31. *La Vanguardia*, 24-X-1929, pàg. 16-17.

32. *La Vanguardia*, 3-X-1929, pàg. 7; 27-X-1929, pàg. 36; 29-X-1929, pàg. 12; 5-XI-1929, pàg. 34; 8-XI-1929, pàg. 10; 23-XI-1929, pàg. 10; 26-XI-1929, pàg. 9.

Del 4 al 10 de novembre es va celebrar a Barcelona l'anomenada Setmana del Ferro (Congrés Nacional d'Indústries Metal·lúrgiques). Les seves sessions de treball i conferències tècniques van tenir lloc a la Casa de la Premsa.³³

Paral·lelament, del 8 al 12 del mateix mes de novembre es va celebrar el IV Congrés Internacional de Comptabilitat. La Casa de la Premsa va acollir la sessió final i l'acte de clausura.³⁴

Seguint amb el mes de novembre, del 12 al 15 van tenir lloc a Barcelona les Jornades d'Ona Curta, i algunes de les seves conferències van tenir lloc a la Casa de la Premsa. Aquestes jornades deuen ser el prolegòmen d'una reunió més important del mateix àmbit: la de la Unió Internacional de Radiodifusió, a celebrar del 18 al 23 del mateix mes, amb la Casa de la Premsa com a seu de les sessions, on s'hi instal·là, a més, l'oficina de secretaria de la trobada.³⁵

El 13 i 14 de gener de 1930 la sala d'actes de la Casa de la Premsa va acollir les sessions de la Vuitena Assemblea de Col·legis Metges d'Espanya, amb més de 150 delegats.³⁶

El 15 de gener la Casa de la Premsa va acollir una reunió dels membres participants al Torneig Nacional d'Esgrima.³⁷

ACTES CULTURALS I CELEBRATIUS A LA CASA DE LA PREMSA

Deixant de banda diversos banquets celebrats a la Casa de la Premsa en honor de personalitats o grups de periodistes internacionals, la Casa de la Premsa va acollir diversos actes culturals, principalment concerts musicals i recitals literaris.

Entre ells, destaquem:

- un recital de cançons populars catalanes celebrat a la sala d'actes de la Casa de la Premsa, a càrrec del mestre Ezequiel Martín, al piano, i la soprano Enriqueta Mas, el 19 d'octubre de 1929,³⁸
- un concert de peces de Grieg, Beethoven, Wagner, Liszt i altres a càrrec de l'Associació de Concerts d'Alacant "La Wagneriana", el 6 de desembre,³⁹

33. *La Vanguardia*, 1-XI-1929, pàg. 8; 5-XI-1929, pàg. 34; 8-XI-1929, pàg. 8; 9-XI-1929, pàg. 8; 10-X-1929, pàg. 8.

34. *La Vanguardia*, 8-XI-1929, pàg. 9.

35. *La Vanguardia*, 10-XI-1929, pàg. 9; 15-XI-1929, pàg. 8; 16-XI-1929, pàg. 8; 17-X-1929, pàg. 10; 20-XI-1929, pàg. 6; 24-XI-1929, pàg. 8.

36. *La Vanguardia*, 10-I-1930, pàg. 6; 11-I-1930, pàg. 6; 15-I-1930, pàg. 11.

37. *La Vanguardia*, 14-I-1930, pàg. 11; 15-I-1930, pàg. 11.

38. *La Vanguardia*, 20-X-1929, pàg. 10.

- un recital de piano a càrrec del concertista americà Rock Ferris, amb peces de Brahms, Chopin i Schumann, entre d'altres, el 14 de desembre. Curiosament, el mateix dia una nena de cinc anys feia un recital de piano també, en aquest cas al Palau de l'Agricultura; el seu nom era Alicia de Larrocha.⁴⁰
- El 31 de gener de 1930 es va celebrar un acte d'homenatge a Apel·les Mestres, amb una semblança del poeta i artista a càrrec del poeta reverent Ramon Garriga Boixader, i un recital de la cantant Mercè Plantada de cançons inspirades en poesies d'Apel·les Mestres.⁴¹
- L'1 de febrer es va celebrar a la Casa de la Premsa un acte d'homenatge a Víctor Balaguer, a càrrec del crític d'art José Francés, però llegida per l'actor Enrique Giménez, i amb un recital de la soprano Conxita Callao.⁴²

La Casa de la Premsa també va ser objecte de visita per part de col·lectius que venien a l'Exposició de Barcelona i dels que es volia tenir una cura especial, ja fos pel seu paper representatiu (agrupacions de periodistes, entitats culturals) o per una qüestió més aviat benèfica. Com a exemple d'això últim, reproduïm la crònica de la visita d'un grup d'avis d'un asil de Granollers, organitzada per una associació de periodistes d'aquesta vila:

Después de recorrer los principales sectores del Parque de Montuich y del recinto de la Exposición, los visitantes se personaron en la Casa de la Prensa, donde fueron atentamente recibidos por su presidente, Monseñor Lisbona, y los vocales, señores Co de Triola y Freixas. Tras un breve descanso, que aprovecharon los periodistas de Granollers para recorrer las distintas dependencias de la Casa de la Prensa, obsequióse a los ancianos con una suculenta cena, que colmó el entusiasmo de los agasajados. Ofreció la cena, en nombre de la Casa de la Prensa, el señor Co de Triola, quién dirigió a los reunidos cariñosas frases de saludo, y contestóle en nombre de los asilados, el periodista de Granollers señor Raspall, agradeciendo el obsequio.⁴³

LES EXPOSICIONS DEDICADES A LA PREMSA CELEBRADES A LA CASA DE LA PREMSA

L'1 de desembre de 1929 apareix en els diaris un primer esment al projecte de realitzar una exposició de periodística a la Casa de la Premsa desenvolupada en diverses fases. La idea és també

39. *La Vanguardia*, 6-XII-1929, pàg. 6 i 7-XII-1929, pàg. 8.

40. *La Vanguardia*, 13-XII-1929, pàg. 6; 14-XII-1929, pàg. 8 i 15-XII-1929, pàg. 25.

41. *La Vanguardia*, 30-I-1930, pàg. 6.

42. *La Vanguardia*, 25-I-1930, pàg. 6; 28-I-1930, pàg. 10.

43. «Visitan la Exposición 25 ancianos asilados de Granollers», *La Vanguardia*, 10-XII-1929, pàg. 10.

organitzar un museu de premsa i dur a terme, més endavant, una retrospectiva, el més completa possible, de periodisme local. Durant el mes de desembre es van anar succeïnt les reunions preparatòries a la mateixa Casa de la Premsa, tant de l'exposició de premsa local, a celebrar de manera immediata, com d'un futur museu de la Premsa, que s'havia d'instal·lar a la mateixa Casa de la Premsa i que hauria sigut el primer d'Espanya d'aquesta temàtica. Al llarg de les setmanes es reberen força préstecs de particulars per a l'exposició.⁴⁴

El 4 de gener de 1930 s'inaugurà a la Casa de la Premsa una exposició de premsa local, instal·lada a la planta baixa de l'edifici.⁴⁵ En ella, diverses publicacions diàries i periòdiques barcelonines van tenir exposades les seves capçaleres, exemplars de les seves publicacions i informacions diverses.

En el moment de la seva inauguració, els participants de la mostra van ser:

23 capçaleres de premsa diària

- *Diario Mercantil*
- *El Noticiero Universal*
- *Las Noticias*
- *Diario del Comercio*
- *La Veu de Catalunya*
- *El Liberal*
- *El Mundo Deportivo*
- *Gaceta de Cataluña*
- *El Día Gráfico*
- *La Aurora*
- *La Jornada*
- *El Resumen (Lloyd Español)*
- *El Correo Catalán*
- *La Publicitat*

44. *La Vanguardia*, 1-XII-1929, pàg. 8; 12-XII-1929, pàg. 6; 24-XII-1929, pàg. 8; 28-XII-1929, pàg. 6; 29-XII-1929, pàg. 10; 31-XII-1929, pàg. 10.

45. Tota la informació relativa a aquesta exposició: *La Vanguardia*, 1-I-1930, pàg. 10-11; 4-I-1930, pàg. 6; 5-I-1930, pàg. 8; 8-I-1930, pàg. 8; 9-I-1930, pàg. 6; 14-I-1930, pàg. 11; 17-I-1930, pàg. 7; 17-I-1930, pàg. 10; 18-I-1930, pàg. 8.

- *Diario de Barcelona*
- *El Diluvio*
- *La Noche*
- *Lea*
- *Diario de Informaciones*
- *La Razón*
- *La Nau*
- *El Matí*
- *La Vanguardia*

13 capçaleres de premsa no diària

- *La Familia*
- *La Actividad*
- *Arte y Cinematografía*
- *África*
- *Ibérica*
- *Sociedad General de Publicaciones S.A.*
- *El Hogar y la Moda*
- *Labores-Lecturas*
- *El Imán*
- *Revista Médico Profesional*
- *Catalunya Social*
- *Mercurio*
- *Stadium*

I també 42 publicacions de caràcter tècnic

- *Asociación General de Prensa Técnica*
- *La Forma*
- *Concordia*
- *La Madera y sus Industrias*
- *Organització*
- *Arte y Cinematografía*
- *Electricidad, Mecánica y Fundición*
- *Revista Cronométrica Eslo*
- *El Consultor de los bordados*
- *Gaceta de la Sombrerería*
- *Panadería Nacional*
- *Automóvil Comercio*
- *La Piel y sus Industrias*
- *Ciencia*
- *Afinidad Restaurador Farmacéutico*
- *El Productor Hispano-Americano*
- *La Industria Metalúrgica*
- *Cemento*
- *El Trabajo Nacional*
- *Trocomía y Finances*
- *El Productor*
- *Liceum*
- *Comunicaciones y Transportes*

- *Química-Industria*
- *El Mercado Poligráfico*
- *Comercio y Navegación*
- *La Industria Española*
- *Revista Médico Profesional*
- *Catalunya Social*
- *Boletín de la Asociación de Droguería, Productos Químicos y Farmacéuticos*
- *El Eco de la Industria, Comercio y Banca*
- *El Tango de Moda*
- *La Hormiga de Oro*
- *El Repórter*
- *El Tango Popular*
- *Figurines y Patronas*
- *La Voz del Género de Punto*
- *Revista Moderna de Aliño Local*
- *L'Esquella de la Torratxa*
- *La Campana de Gràcia*
- *Hoja Oficial*
- *Deportes*

Amb tot, la premsa ja advertia que:

Esta manifestación periodística quedará en breve completada con el concurso de otras publicaciones que tienen ya reservado su puesto en ella y que, por la premura de tiempo, no pudieron organizar antes su aportación.

L'exposició es va complementar amb diversos actes i festivals: un recital de poesia a càrrec de la rapsoda boliviana Blanca Colorado de la Vega, professora del Conservatori Nacional de Buenos Aires, recitant obres de la poeta argentina Alfonsina Storni i d'altres, i que es va complementar amb un

concert de piano a càrrec dels germans Korma; un concert de violí i piano a càrrec dels germans Joan i Carme Alós amb interpretació de peces del repertori clàssic;

Segons la premsa de l'època, va ser una exposició que va tenir molt èxit de públic i la gent que l'anava a veure aprofitava per recórrer els diversos locals de la casa.

Precisament, degut a aquest èxit de públic i crítica, de seguida es va pensar en organitzar dues exposicions més relacionades amb la Premsa per quan es clausurés aquesta. La primera estaria dedicada a la premsa contemporània i retrospectiva de les diverses localitats de la Federació de la Premsa Catalano-Balear amb l'excepció de Barcelona, i la segona, dedicada de nou a la premsa local barcelonina, però de manera retrospectiva (la primera estava dedicada a la premsa actual).⁴⁶

El dissabte 15 de gener de 1930 es va celebrar la cerimònia de clausura de l'exposició de premsa local contemporània.⁴⁷

Pel que fa a la projectada Exposició de Premsa Comarca, per bé que a la premsa, tot seguit, ja anunciava la seva inminència,⁴⁸ el cert és que no es va inaugurar fins l'11 de maig, com a "Exposición de Prensa Comarcal, retrospectiva y contemporanea". Una exposició que volia anar més enllà de la concrecció del seu títol, ja que «Un detalle interesantísimo de la referida Exposición lo constituirá la nutrida colección de pintorescas fotografías de las comarcas y localidades que concurren a ella, con lo cual cobrará esta manifestación un marcado ambiente y ofrecerá un atractivo excepcional».⁴⁹

En relació a aquesta exposició, complementant-la, es van programar diverses conferències sobre la premsa a Catalunya acompanyades de concerts i recitals.⁵⁰

Los ecos de la Exposición. La Casa de la Premsa entre gener i juliol de 1930

L'Exposició Internacional de Barcelona es va donar per oficialment acabada el 15 de gener de 1930.

A partir d'aquella data, però, el que havia sigut Exposició Internacional es va convertir en Exposició Nacional durant uns mesos, una manera de fer continuar el certàmen, ara totalment deslligat de la categoria d'esdeveniment mundial, sobretot pensat per mantenir el fluxe de visitants de l'Estat i el

46. *La Vanguardia*, 25-I-1930, pàg. 6; 19-I-1930, pàg. 12.

47. *La Vanguardia*, 12-II-1930, pàg. 7.

48. *La Vanguardia*, 29-I-1930, pàg. 6; 16-II-1930, pàg. 8; 25-II-1930, pàg. 9.

49. *La Vanguardia*, 10-V-1930, pàg. 6; 13-V-1930, pàg. 10.

50. *La Vanguardia*, 15-VI-1930, pàg. 10; 22-VI-1930, pàg. 9; 24-VI-1930, pàg. 11.

desenvolupament d'actes, congressos i reunions associatives i d'àmbits comercials aprofitant les instal·lacions i pavellons que es mantingueren oberts.

La premsa recollia aquesta conversió i s'esforçava en destacar que es mantenia l'èxit de convocatòria i acceptació del públic:

Desde su transformación de Internacional en Nacional, la Exposición sigue siendo visitadísima, habiendo aumentado, si cabe, el número de forasteros que vienen a Barcelona para admirar nuestro grandioso Certamen.⁵¹

A continuació la notícia relaciona tots els palaus i pabellons visitables, entre els quals s'esmenta també la Casa de la Premsa.

Al llarg d'aquell primer semestre de 1930, la Casa de la Premsa va mantenir-se com un espai d'activitats culturals i seu de congressos i jornades.

Així, hi van tenir lloc diverses "sessions d'art" dedicades a poetes i literats catalans i espanyols, actes culturals d'homenatge que solien consistir en lectures de fragments d'obres d'aquests escriptors acompanyades de recitals musicals:

- Sessió d'art dedicada a Gustavo Adolfo Bécquer (10 de febrer). Amb la presència del nét de l'escriptor, el pintor Carlos Bécquer. Lectura de textos de l'actriu Carmen Díaz i de l'actor Vincenç Soler i recital de la liederista Conchita Callao acompanyada al piano per Magda Serra.⁵²
- Sessió d'art dedicada a Jacint Verdaguer (23 de febrer), amb conferència de Lluís Carles Viada i Lluch, cançons de l'Orfeó Montserrat dirigit per Antonio Pérez Moya i lectura de poemes de Verdaguer per l'actiu Mercedes Nicolau.⁵³
- Sessió d'art dedicada a Víctor Balaguer (9 de març), amb discurs de Josep Francés i cançons interpretades per Concepció Callao.
- Sessió d'art dedicada a Joaquim Rubió i Ors (16 de març), amb conferència de Burgada i Julià, paraules d'Antoni Rubió i Lluch, cançons de la senyoreta Paulet acompanyada al piano de la senyoreta Farga i recitat de poemes de l'actor Josep Soler.⁵⁴

51. *La Vanguardia*, 19-I-1930, pàg. 12.

52. *La Vanguardia*, 7-II-1930, pàg. 6; 11-II-1930, pàg. 9.

53. *La Vanguardia*, 25-II-1930, pàg. 9.

54. *La Vanguardia*, 18-III-1930, pàg. 15.

- Homenatge a Joan Maragall (8 de juny), amb conferència del president de l'Ateneu Barcelonès Pere Coromines, recitat de fragments de l'actor Enrique Giménez i recital de la cantant Mercè Plantada acompanyada al piano per Josep Romeu.⁵⁵

Altres actes culturals celebrats a la Casa de la Premsa van ser:

- Cerimònia d'imposició de les insígnies de la Legió d'Honor al periodista Ignacio Ribera-Rovira, president de l'Associació de la Premsa Diària de Barcelona (11 de febrer).⁵⁶
- Recital de piano de la jove concertista Antoñita Bracons (1 de març).⁵⁷
- Recital de piano de Carme Mussons Viladot (22 de març).⁵⁸
- Recital de piano d'Amparito Acuña (10 de maig).⁵⁹
- VII Congrés de la Federació de la Premsa Catalano-Balear (30 de maig).⁶⁰
- Primer Congrés Nacional de les Indústries de la Pintura i afins (2 a 8 de juny).⁶¹
- V Congrés Nacional d'Auxiliars de Farmàcia (23 de juny).⁶²

LA VISITA DEL REI ALFONS XIII A LA CASA DE LA PREMSA

El 4 de juny de 1930 el rei d'Espanya Alfons XIII va incloure una visita a la Casa de la Premsa enmig del seu programa de visites a diversos pabellons i palaus de l'Exposició.

El diari *La Vanguardia* en feia la següent crònica:⁶³

Poco después de las doce del mediodía Su Majestad el Rey estuvo en la Exposición, en donde, después de dar un breve paseo, visitó la Casa de la Prensa.

El soberano, a quien acompañaban el gobernador civil y el duque de Miranda, fué recibido por el alcalde, conde de Güell; el señor Rubió Bellver, director de los servicios de la

55. *La Vanguardia*, 10-VI-1930, pàg. 10.

56. *La Vanguardia*, 7-II-1930, pàg. 6 i 12-II-1930, pàg. 6.

57. *La Vanguardia*, 2-III-1930, pàg. 9.

58. *La Vanguardia*, 22-III-1930, pàg. 9.

59. *La Vanguardia*, 10-V-1930, pàg. 6.

60. *La Vanguardia*, 30-V-1930, pàg. 7.

61. *La Vanguardia*, 1-VI-1930, pàg. 10.

62. *La Vanguardia*, 22-VI-1930, pàg. 10; 24-VI-1930, pàg. 11.

63. *La Vanguardia*, 5-VI-1930, pàg. 8.

Exposición; los periodistas señores Viada, Carbonell, Cò de Triola y Freixas, del Comité administrativo de la Casa de la Prensa, y el señor Bertrand y Pijoan.

El conde de Güell presentó al Rey al canónigo doctor Jaime Collell, redactor de la *Gaceta de Vich* y decano de los periodistas españoles, con el cual cambió Don Alfonso un saludo afectuosísimo.

A continuación el Rey visitó con detenimiento las diversas dependencias de la Casa, y como en uno de sus salones estaba celebrando una sesión el Congreso Nacional de Industrias de la Pintura, Don Alfonso penetró en la sala para saludar a los congresistas. Estos ovacionaron al Rey.

Luego el monarca continuó su visita.

En el bar Don Alfonso fue obsequiado con unos dulces y unas copas de Jerez, que aceptó complacidísimo.

1930-1936: la Casa de la Premsa, d'edifici d'oficines per liquidar l'Exposició a seu de la Guàrdia Urbana

El 22 de juliol de 1930, la Comissió Municipal del Parc i Palaus de Montjuïc acordà que quedessin permanents les següents construccions de l'Exposició Internacional: Palau Alfons XIII, Palau Victòria Eugènia, Estadi, Pavelló Reial, Pavelló de la Ciutat, Palau d'Agricultura, Teatre Grec, Poble Espanyol, Restaurant de Miramar, Restaurant de la Font del Gat, Restaurant de la Rosaleda, Hotels de la Plaça d'Espanya, edifici de les oficines, Quartel de bombers, umbràcul, Granja de la Reial Associació de Ganeraders, Teatre del Palau de Projeccions; i decidí l'enderroc de la resta d'edificacions.⁶⁴ (En un informe d'agost de 1932 sobre la situació actual dels palaus i concessions de l'Exposició⁶⁵ es diu que la Casa de la Premsa està ocupada per oficines («Oficines. Ocupen el local que fou Casa de la Premsa»), per tant, és segur que quan la Comissió parla del «edifici de les oficines», es tracta de la Casa de la Premsa).

Només un any després de l'Exposició Internacional, a principis de 1931, la Casa de la Premsa ja deuria tenir desperfectes que requerien reparacions amb caràcter d'urgència. Així ho recull un breu

64. AMCB 47186. Acta de la reunió de la Comissió Especial Municipal del Parc i Palaus de Montjuïc (19 de maig de 1931), (imgp 6294-6300 i 6296)

65. AMCB 47130. «Situació actual dels Palaus i Concessions de Montjuïc». (8 d'agost de 1932), pàg. 4 (imgp 6174-6194).

a *La Vanguardia* segons el qual la Comissió municipal Permanent de l'Ajuntament, reunida el 4 de febrer d'aquell any, proposava que es destinessin cinc mil pessetes per realitzar-les.⁶⁶

La mateixa Comissió municipal Permanent, el 25 de febrer següent, va rebre la proposta del tinent d'alcalde Massot de l'acord que havia pres la Comissió especial municipal del parc i palaus de Montjuïc per la qual es demanava que s'habilitessin les dependències de la Casa de la Premsa per instal·lar-hi en elles les oficines d'aquesta Comissió especial municipal, així com les oficines administratives de Proveïments (*Abastos*), i que, en el termini més breu possible, s'hi traslladés tot el personal amb la documentació i arxius. Les oficines de la Comissió municipal del parc i palaus de Montjuïc, juntament amb les de l'Exposició, estaven instal·lades, fins aleshores, en un edifici del carrer de Lleida que es destinaria ara a grup escolar (l'actual escola Jacint Verdaguer).

El mateix dia també es va aprovar un dictamen de la comissió especial del Parc i Palaus de Montjuïc que regulava la plantilla que havia de prestar servei en els edificis permanents del Parc de Montjuïc. En aquest dictamen s'establí que no calia nomenar personal per a la Casa de la Premsa, ja que aquest edifici havia de servir d'oficines a tot el personal de la comissió especial del Parc i Palaus de Montjuïc, i que, degut a això, s'havia de suprimir de la mateixa plantilla el personal que hi havia a la Casa, amb l'excepció de l'encarregat de la biblioteca.⁶⁷

Aquesta destinació de la Casa de la Premsa com a oficines municipals, va merèixer una protesta formal per part de la professió periodística, que va adreçar un escrit de queixa a l'alcalde a través dels presidents de les entitats periodístiques de Barcelona.⁶⁸

Amb tot, la polèmica va esclatar el dia en què es realitzava el trasllat dels mobles i materials cap a la Casa de la Premsa: el mateix marquès de Foronda en persona, director de l'Exposició Internacional en liquidació, es va presentar amb un notari i diversos agents per impedir el trasllat, al·legant que aquell trasllat només podia autoritzar-lo ell. L'afer va merèixer la intervenció del governador civil, que va haver de fer una declaració pública. La notícia a *La Vanguardia*, amb la descripció de l'escena, mereix ser transcrita:

Cumpliendo un acuerdo de la Comisión municipal Permanente, iba a efectuarse el traslado de los muebles y demás material de las oficinas de la Exposición Internacional, sitas en la calle de Lérida, al edificio donde estuvo instalada la Casa de la Prensa.

Pero apenas habían salido los primeros muebles cuando se presentó en las mentadas oficinas el director de la Exposición Internacional en liquidación, marqués de Foronda, acompañado

66. «Comisión municipal permanente», *La Vanguardia*, 5-II-1931, pàg. 7.

67. «Comisión municipal permanente», *La Vanguardia*, 26-II-1931, pàg. 7-8.

68. *La Vanguardia*, 10-III-1931, pàg.13.

de un notario y de varios agentes de la autoridad. Se procedía en aquel momento al traslado de la caja de caudales.

El marqués de Foronda dijo que, como director de la Exposición Internacional en liquidación, prohibía terminantemente que se sacase nada de las oficinas. Los empleados le manifestaron que cumplían una orden de la Alcaldía, y parece que el marqués de Foronda contestó a esto que tal orden sólo la podía dar él. Parece, además, que añadió que si no era obedecido recurriría al auxilio de la fuerza pública.

El marqués de Foronda pidió también que se le hiciese entrega de los libros de contabilidad, y como el jefe de la sección, señor Girona, le contestara que tenía orden del vocal de turno de no entregar ni un papel, el marqués de Foronda requirió al notario que le acompañaba para que levantase acta de lo ocurrido.

Poco después se recibía una orden del Gobierno civil prohibiendo que se efectuase el proyectado traslado de muebles y enseres. El acuerdo municipal quedó sin cumplir.

Acerca de este asunto el gobernador manifestó ayer a los periodistas que, en virtud de las disposiciones dictadas por el Gobierno para la liquidación de la Exposición, y como hubiera acudido a él el marqués de Foronda, y, por otra parte, pudieran registrarse extravíos, especialmente en las piezas del archivo, que es muy voluminoso, había ordenado quedara en suspenso el traslado hasta que entre en funciones la comisión liquidadora o el Gobierno adopte alguna otra medida.⁶⁹

No obstant això, finalment la Casa de la Premsa va ser l'edifici que va acollir les oficines de la de la Comissió municipal del Parc i Palaus de Montjuïc, juntament amb les de liquidació de l'Exposició.

Així ho demostren, per exemple, els anuncis apareguts en la premsa a partir del 13 de maig d'aquell any 1931, i en els mesos posteriors, conforme s'havien de presentar «en las oficinas de la comisión municipal del parque y palacios de Montjuich, sitas en la avenida de Rius y Taulet de dicho parque (Casa de la Prensa)»⁷⁰ les ofertes per a diversos arrendaments relacionats amb el parc de Montjuïc: l'arrendament total o parcial del Parc de Montjuïc, el Poble Espanyol i la sala d'espectacles del palau de projeccions per a la celebració de les festes de les revetlles de Sant Joan i de Sant Pere; l'arrendament per un any de l'edifici anomenat "Rosaleda" i les terrasses adjacents, per destinar-lo a restaurant; l'arrendament durant un any del servei de cadires als passejos i places del Parc de Montjuïc o el del servei de cadires del Poble Espanyol, també durant un any. O també per a

69. «El traslado de las oficinas de la Exposición», *La Vanguardia*, 1-IV-1931, pàg. 7.

70. *La Vanguardia*, 13-V-1931, pàg. 7 i 8; 14-V-1931, pàg. 9; 15-V-1931, pàg. 8; 2-X-1931, pàg. 9; 24-II-1933, pàg. 11; 11-IV-1933, pàg. 11; 30-IV-1933, pàg. 12.

l'adquisició de 272 pals de fusta o antenes de les que hi havia al recinte de l'Exposició que havien servit per hissar banderes i gallardets o stocks d'uniformes dels guardes de l'Exposició o de deixalles de fil de coure o de plom del servei elèctric.

Els dies 24, 25, 26 i 27 d'abril de 1931, Barcelona va acollir la reunió del ple del Comitè Olímpic Internacional, un ple que, entre altres temes, havia de decidir la ciutat organitzadora dels Jocs Olímpics de 1936, formant part Barcelona del grup de les candidates. Entre els actes organitzats per als membres del COI hi havia una visita a Montjuïc la tarda del dilluns 27, visitant-se, entre altres edificis i instal·lacions, la Casa de la Premsa.⁷¹

La Casa de la Premsa va ser, lògicament, el lloc de celebració de les reunions del Comitè Liquidador de l'Exposició Internacional de Barcelona 1929 en les que es prenen les decisions que havien de tancar definitivament tot allò referent al certàmen celebrat.⁷²

El 20 de juliol de 1932, la Casa de la Premsa va ser l'escenari on va tenir lloc la solemne entrega a l'Ajuntament de Barcelona de tots els terrenys, parcs, edificis i obres construïdes en el recinte del Parc de Montjuïc que havia sigut Exposició Internacional, així com també de la comptabilitat, documents justificatius, antecedents i Memòria. El receptor, l'alcalde accidental Joan Casanovas, va disposar que tot quedés en dipòsit en la mateixa Casa de la Premsa.⁷³

A partir de les diverses informacions procedents de la premsa de l'època, queda clar que el record de l'Exposició va romandre a l'hora d'esmentar l'edifici. Tot i ser la seu de les oficines dels organismes citats, si més no els diaris d'aquell temps continuaven referint-s'hi com la Casa de la Premsa:

Habiendo quedado desierta la subasta efectuada el domingo último para la venta de automóviles no retirados del depósito municipal por sus propietarios, se hace público que el próximo domingo, a la misma hora de las doce de la mañana, y en el propio local del depósito municipal del Parque de Montjuich, frente a la Casa de la Prensa, se precederá a una nueva subasta...⁷⁴

Va ser a partir de juliol de 1933 que trobem la vinculació de la Casa de la Premsa amb la Guàrdia Urbana, una vinculació que encara es manté avui.

71. «La reunión del Comité Olímpico Internacional», *La Vanguardia*, 25-IV-1931, pàg. 13.

72. AMCB 47185. Acta de la reunió del Comitè Liquidador de l'Exposició Internacional de Barcelona 1929 (5 de novembre de 1931), (imgp 6265-6277); AMCB 47185. Acta de la reunió del Comitè Liquidador de l'Exposició Internacional de Barcelona 1929 (28 de gener de 1932), (imgp 6279-6285).

73. AMCB 47185. Entrega dels béns de l'Exposició a l'Ajuntament de Barcelona (20 de juliol de 1932). Esborrany, (imgp 6255-6257); «La liquidación de la Exposición», *La Vanguardia*, 23-VII-1932, pàg. 4.

74. *La Vanguardia*, 9-VI-1933, pàg. 11.

El 26 de juliol de 1933, la Comissió Especial Municipal de Parc i Palaus de Montjuïc va decidir que quedés “damunt la taula” una comunicació de l’Alcaldia referent a la petició formulada per la Comissió de Circulació que es destinés l’edifici Casa de la Premsa a oficines d’aquesta Comissió.⁷⁵

El tema es va tractar de nou el 2 d’agost següent. La Comissió Especial Municipal de Parc i Palaus de Montjuïc, vista la comunicació procedent d’Alcaldia referent a la petició formulada per la Comissió de Circulació que es destinés l’edifici Casa de la Premsa per oficines d’aquesta Comissió, va acordar «contestar que no pot accedir-s’hi, ja que l’esmentat local es necessita per oficines d’aquesta Comissió [la mateixa Comissió Especial Municipal de Parc i Palaus de Montjuïc], havent-hi també instal·lades les de l’Exposició Internacional de Barcelona 1929, i per altra banda, tenint com té la Comissió de Circulació cedit en ús l’Anexe al Palau d’Indústries Tèxtils, creu aquesta Comissió que podria instal·lar-hi les seves oficines».⁷⁶

Amb tot, la primera quinzena de febrer de 1934 la Casa de la Premsa va acollir les oficines de Circulació de l’Ajuntament de Barcelona. La premsa s’hi refereix com l’edifici «que ocupava la antiga Casa de la Premsa».⁷⁷

El 22 de febrer ja tenim constància de reunions d’alt nivell a la Casa de la Premsa com a seu del departament de la Guàrdia Urbana:

Continuando con el tono conciliatorio adoptado por el consejero de Circulación, para armonizar sus reformas con las pretensiones del Cuerpo de la Guardia Urbana, el señor Vachier reunió en el departamento de la Policía Urbana, sito en la Casa de la Premsa de Montjuich, a los jefes de aquel Cuerpo...⁷⁸

El 14 de juliol del 1934 es va organitzar una visita guiada a les instal·lacions de la Guàrdia Urbana a la Casa de la Premsa per als periodistes que usualment cobrien les notícies relacionades amb l’Ajuntament:

Invitados por el consejero-delegado de los Servicios de Circulación y antiguo compañero en la Prensa, don Vicente Bernades, los periodistas que hacen información en el Ayuntamiento visitaron ayer mañana las oficinas en que se hallan instalados los servicios de dicha Delegación, en la que fue Casa de la Premsa de Montjuich.

75. AMCB 47186 Actes de les reunions de la Comissió Especial Municipal del Parc i Palaus de Montjuïc (26 de juliol de 1933), (imgp 6366-6368).

76. AMCB 47186 Actes de les reunions de la Comissió Especial Municipal del Parc i Palaus de Montjuïc (2 d’agost de 1933), (imgp 6369-6370).

77. *La Vanguardia*, 14-II-1934, pàg. 7.

78. «La reorganización de la Guardia Urbana», *La Vanguardia*, 22-II-1934, pàg. 8.

El señor Bernades acompañó a sus visitantes a recorrer todas las dependencias de la casa, explicando detalladamente la organización de los servicios, admirablemente montados, y algunas acertadísimas innovaciones puestas ya en ejecución.

El consejero de Circulación tuvo las mayores atenciones para sus antiguos compañeros de información municipal, que se mostraron complacidos de la visita.⁷⁹

El 1935, la Casa de la Premsa acollia també les oficines del Patronat de l’Habitatge. El 19 de gener d’aquell any, Manuel Portela Valladares, governador general de Catalunya i president del Patronat va signar un ban conforme aquells que residien en habitatges que tinguessin contracte tenien de temps fins a final de mes per regularitzar la seva situació. A l’hora de referir-se al pagament dels rebuts mensuals, s’especificava que si algun veí per causa justificada no podia fer el pagament en el termini que se li havia senyalat, podia retirar els rebuts «en las oficinas del Patronato (ex Casa de la Premsa, Jardines de Montjuich)».⁸⁰

Sis anys després de la seva inauguració, encara es devien diners per les obres de construcció de la Casa de la Premsa. El febrer de 1935,⁸¹ una Comissió de Creditors de l’Exposició Internacional de Barcelona va visitar el Ministeri d’Hisenda per mirar de trobar una fórmula que permetés cobrar els diners que se’ls devia (que tot sumat arribava als vint-i-tres milions de pessetes):

Entre los comisionados figuraba uno cuyo crédito corresponde a las obras de edificación de la Casa de la Premsa, el valor de las cuales es superior a las 88.000 pesetas.

Durant els anys 30, la Casa de la Premsa deuria exercir també les funcions de col·legi electoral. Així, el 25 i el 26 d’abril de 1936, la Junta municipal del Cens electoral notificava a través de la premsa que «a causa de dificultades surgidas a última hora» es veia obligada a variar la situació dels col·legis electorals de les seccions 36 i 42 del districte segon, situats a la Casa de la Premsa. La nova ubicació quedava establerta al molt proper grup escolar «Mossèn Cinto», al carrer de Lleida. Les eleccions eren a compromissaris per a l’elecció del President de la República, que es van celebrar aquell mateix diumenge 27 d’abril, i en la nota de premsa s’especifica que els col·legis electorals estaven situats en els mateixos llocs que en les anteriors eleccions de diputats a Corts celebrades el 16 de febrer últim, amb l’única excepció referida de la Casa de la Premsa. No s’ha pogut localitzar el motiu concret d’aquest trasllat.⁸²

79. «Los servicios del departamento de Circulación», *La Vanguardia*, 14-VII-1934, pàg. 4.

80. «El Patronato de la Habitación», *La Vanguardia*, 20-I-1935, pàg. 8.

81. «Los acreedores de la Exposición de Barcelona visitan al ministro de Hacienda», *La Vanguardia*, 21-II-1935, pàg. 30.

82. «Traslado de colegios electorales», *La Vanguardia*, 25-IV-1936, pàg. 7; i amb el mateix títol: *La Vanguardia*, 26-VI-1936, pàg. 8.

LA CASA DE LA PREMSA I LA PROFESSIONI PERIODÍSTICA

La vinculació de la premsa barcelonina amb la Casa de la Premsa probablement va acabar-se amb l'Exposició Internacional de 1929.

Els diversos intents que hi va haver, o més aviat simples propostes, per que l'edifici continués vinculat al periodisme i als seus professionals, no van reeixir.

Ja el 6 de maig de 1931, quan ja era gairebé segur que la destinació de la Casa de la Premsa seria la d'oficines municipals, en una reunió de la Comissió Especial Municipal del Parc i Palaus de Montjuïc es tractaren dues comunicacions de les entitats periodístiques de Barcelona, sol·licitant que l'Ajuntament de Barcelona declarés que la Casa de la Premsa fos pels periodistes barcelonins i que es nomenés una ponència composta de representants de l'Ajuntament i de les entitats sol·licitants per resoldre l'assumpte. El Tinent d'Alcalde Jesús Ulled feu referència a acords existents favorables a la cessió de la Casa de la Premsa a les entitats periodístiques. A proposta del Tinent d'Alcalde Cassimir Giralt es nomenà una Ponència, formada pel regidor Joaquim Ventalló, el tinent d'alcalde Jesús Ulled i el senyor Francesc Puig i Alfonso.⁸³ Sabem que cap d'aquestes propostes no va arribar a bon port.

Tenim notícia que el juliol del 1935 es van reunir els representants de les entitats periodístiques de Barcelona «en el local de la Cooperativa de Periodistas para la Construcción de Casas Baratas», per valorar la proposta que havia fet el governador general de Catalunya i alcalde de la ciutat, Joan Pich i Pon «de llevar a la pràctica la construcción, en Barcelona, de la Casa de la Prensa». En aquesta reunió s'acorda un comitè executiu i la designació com a local social d'aquest comitè executiu el de la mateixa cooperativa.⁸⁴

Pel que sembla, aquest projecte de l'alcalde Pich havia de prosperar seriosament, ja que l'octubre d'aquell mateix any 1935 va ordenar la confecció d'un pressupost extraordinari de l'Ajuntament en el que el capítol de despeses seria aplicat a la construcció d'obres, entre les quals, la Casa de la Prensa, que hauria de costar uns dos milions i mig de pessetes, sense comptar el solar, que seria cedit per l'Ajuntament a la Reforma –per tant, en terrenys de la construcció de la Via Laietana–. La ubicació concreta d'aquesta Casa de la Prensa havia de ser a la Via Laietana davant del Banc d'Espanya, «y de donde ha de arrancar la vía C, que unirá aquella importante arteria ciudadana con las Ramblas».⁸⁵ Per tant, en l'actual plaça d'Antonio Maura (el Banc d'Espanya ocupava aleshores

l'edifici que ara ocupa Catalunya Caixa en aquesta plaça), on també hi ha, al seu davant, precisament, l'edifici de Foment de Treball.

L'any 1936 hi havia una "Casa de la Prensa" al principal del número 6 de la Rambla dels Estudis, on aquell juliol va traslladar-s'hi el Sindicat de Periodistes Esportius.⁸⁶

La Casa de la Premsa durant la guerra civil de 1936-1939

Tenim molt poques referències a la Casa de la Premsa durant la Guerra Civil.

La més destacada és una crida de la Junta Local de Defensa Passiva de Barcelona per la qual, «teniendo en cuenta la caótica dispersión de los objetos de los edificios siniestrados en los casos de bombardeo y, en consecuencia, la necesidad de que puedan ser devueltos a sus legítimos propietarios», demanaven que tots els ciutadans, i en especial les brigades de socors i salvament, entreguessin els objectes trobats dels edificis sinistrats pels bombardejos aeris sobre la ciutat «a los agentes de circulación (antigua "Casa de la Prensa", del parque de Montjuich, calle de Lérida)». La Casa de la Prensa, doncs, va ser el lloc on es va centralitzar la custòdia d'aquests objectes i el seu retorn als propietaris.⁸⁷

D'entre les poques notícies que hem pogut recollir sobre la Casa de la Prensa durant el període de la Guerra Civil, es destaca la que fa referència, el 16 de febrer de 1939, a l'alliberament del sacerdot monsenyor Pedro Lisbona, que durant l'Exposició Internacional del 1929 va ocupar el càrrec de president del Comitè i Casa de la Prensa:

Entre los sacerdotes y otras distinguidas personalidades afectas al Movimiento Nacional que han recobrado la libertad como consecuencia de la derrota y expulsión de los rojos de Cataluña se encuentra el prelado doméstico de S.S. nuestro respetable amigo y compañero en la Prensa monseñor don Pedro Lisbona, que durante muchos años fue subdirector de «El Correo Catalán» y destacado miembro de la Junta de la Asociación de la Prensa Diaria de Barcelona.

Monseñor Lisbona, que había sufrido un largo calvario desde que cayó en poder de los esbirros de Negrín, últimamente, como tantos otros, había sido recluso en el penal de

83. AMCB 47186. Acta de la reunió de la Comissió Especial Municipal del Parc i Palaus de Montjuïc (6 de maig de 1931), (imgp 6290-6293).

84. «La Casa de la Prensa», *La Vanguardia*, 21-VII-1935, pàg. 9; i amb el mateix títol, *La Vanguardia*, 6-X-1935, pàg. 7.

85. «El Ayuntamiento va a la confección de un presupuesto extraordinario», *La Vanguardia*, 3-X-1935, pàg. 7; «Referencia de lo tratado en el último Consejo», *La Vanguardia*, 10-X-1935, pàg. 6.

86. «La residencia del "Sindicat de Periodistes Esportius"», *La Vanguardia*, 16-IX-1936, pàg. 8.

87. «Los crímenes de la aviación facciosa», *La Vanguardia*, 16-X-1937, pàg. 1.

Figueras, donde fue objeto de toda suerte de vejaciones hasta que, con la caída de la ciudad, llegó el momento de su liberación.

Reciba monseñor Lisbona nuestra más cordial y sincera felicitación por su regreso, a la par que deseamos pueda reintegrarse pronto a sus habituales ocupaciones, después de un merecido descanso para reponer su quebrantada salud.⁸⁸

Monsenyor Pere Lisbona va ser diverses vegades directiu de l'Associació de la Premsa de Barcelona i del seu montepio, i va exercir de professor en l'escola de Periodistes. Va morir el 2 de gener de 1955.⁸⁹

La Casa de la Premsa durant la Dictadura

OFICINES DE LA TINENÇA D'ALCALDIA DEL DISTRICTE II

Als anys cinquanta, es va destinar la Casa de la Premsa a oficines de la Tinença d'Alcaldia del Districte II (Palacio de la Prensa-Montjuich). Sabem que el 6 d'octubre de 1951, les obres d'acondicionament es donaven per acabades.⁹⁰

Gairebé un mes i mig després, el 13 de novembre d'aquell 1951, s'autoritzava a ocupar els habitatges habilitats a les oficines de la Tinença d'Alcaldia del Districte II (edifici de la Casa de la Premsa) als funcionaris Bartolomé M. García Moreno (auxiliar administratiu major) i José Ventura Miret (porter).

OFICINES DE LA GUÀRDIA URBANA

Probablement va ser coetània la destinació també de la Casa de la Premsa a oficines de la Guàrdia Urbana. En aquest sentit, hem trobat una sol·licitud formulada el 13 de novembre de 1953 per la jefatura de la Guàrdia Urbana per que es procedeixi a pintar els dos departaments que ocupa la Unitat de Serveis Especials, l'ocupat per la Secció Motorista i el del Cos de Guàrdia «ubicados todos ellos en el Palacio de la Prensa (Montjuich)».

88. «La liberación de Monseñor Lisbona», *La Vanguardia Española*, 16-II-1939, pàg. 2.

89. «Fallecimiento del ilustre sacerdote y periodista monseñor don Pedro Lisbona Alonso», *La Vanguardia Española*, 4-I-1955, pàg. 22.

90. AMCB 125

Igualment, el 5 de desembre de 1953 des del Negociat de Transports de l'Ajuntament se sol·licitava «la realización de diversas obras de reparación y conservación en el edificio Palacio de la Prensa (Montjuich) donde están instaladas las oficinas de Circulación [del Negociat de Transports] y de la Guardia Urbana, por un importe de 23.000 pesetas». El dia 16, l'arquitecte en cap del Servei de Construccions en Parcs i Palaus de Montjuich (Ramon Reventós?), remetia al Tinent d'Alcalde Delegat de Transports el pressupost de les obres, consistents en «substitución de unas tuberías de bajadas de agua, la reparación de grietas en las paredes y un repaso de pintura de distintas dependencias». Les obres van ser realitzades pel contractista Francesc Closa Alegret i ja estaven acabades el 30 de desembre.

Tres anys després, el 20 de gener de 1956, el Tinent d'Alcalde Delegat demanava una visita d'inspecció a la Casa de la Premsa, «Para completar las obras de conservación y adcentamiento que han llevado a cabo en las Oficinas, despachos y otras dependencias de la Policía municipal (Guardia Urbana), deberían realizarse obras similares en las dependencias de Circulación situadas en el mismo edificio llamado Casa de la Prensa».

No va ser fins el 30 d'octubre d'aquell mateix any que es proposaren diverses reparacions a la Casa de la Premsa: substitució de teules trencades a la coberta, neteja de les canals de recollida d'aigües, neteja de les claraboies, col·locació a l'exterior diverses canonades empotrades que traspuen humitat i reparació de paviments i enguixats. El pressupost era de 12.449,37 pessetes. El 5 de desembre les feines ja estaven fetes per Francesc Closa Alegret.

Tenim notícies de noves obres realitzades un mes i mig després, el 19 de desembre de 1956. Feines d'adecentament i conservació realitzades a la Casa de la Premsa. Les feines consisteixen en l'enderroc d'un envà i d'unes vidrieres grans per a dues habitacions, instal·lació d'endolls, pintura i construcció de tres galeries amb cortinantges per un valor de 22.355, 89 pts. Realitzades per Francesc Closa Alegret.

La Casa de la Premsa va mantenir-se com a oficines centrals de la Guàrdia Urbana, fins el punt que encara avui dia alguns membres d'aquest cos policial anomenen l'edifici "la vella prefectura".

Les reformes dels anys 80

A mitjan anys 80 es projecten i es realitzen importants obres de consolidació i remodelació de la Casa de la Premsa. Entre 1985 i 1986 s'avaluen les obres a realitzar, que es comencen a fer a partir de 1987.

Bàsicament, aquestes obres van ser motivades per la detecció de problemes d'estructura que havien fet aparèixer fissures, amb la necessitat de l'apuntament i desallotjament. Aquestes obres van consistir en:

- Consolidació per micropilotatge i col·locació de nous pilars metàl·lics.
- Remodelació dels lavabos
- Creació d'una escala de servei
- Ubicació d'un nou ascensor (amb la demolició de l'escala i de l'ascensor existents fins aleshores).
- Es va plantejar també l'enderroc del forjat que separava la primera i segona planta en la galeria de comunicació de les sales de l'ala major de l'edifici (que era un punt vital en el seu disseny, com zona de relació entre dependències) i també la construcció d'una claraboia.
- En aquesta galeria s'eliminen les parets laterals i es substitueixen per mobles que separin les sales de l'espai de comunicació per sense arribar al sostre, deixant els pilars i les arcades exempts.
- Eliminació d'un altell que es va construir el 1963 a la sala noble que dona al xamflà de l'avinguda Rius i Taulet.
- Modificació de la volta que donava a l'espai principal (es proposava de canviar-la per tornar-la al disseny original).
- Pintat de totes les parets i sostres i canvis en la fusteria.
- Neteja i arranjament de la façana amb substitució d'algun element decoratiu.
- Enguixats a parets i envans.
- Enrajolats diversos, i en zones humides en rajola.
- Construcció d'una cúpula nova de formigó armat.
- Col·locació de tela asfàltica.
- Construcció d'una lluernia en el pati lateral. S'arranja el parquet.
- Col·locació d'un cel ras amb planxes suspeses en el sostre a lavabos i passadís.
- Col·locació de portes de vidre en les entrades i la zona de les escales de comunicació.
- Arranjament de la fusteria allà on calgués.
- Col·locació de tiradors.
- Col·locació de vidre armat a la lluernia del pati i vidre doble de seguretat als laterals de la cúpula nova.
- Col·locació de vidre cristal·lí en finestres i porta.

Aquestes obres de consolidació i reforma van ser encarregades a l'empresa constructora Comylsa, que en aquells moments també treballava en la rehabilitació de l'edifici del Rellotge, l'aparcament municipal del carrer d'Urgell i habitatges als carrers d'els Àngels i de l'Arc del Teatre.⁹¹

1990-2012. Diversos usos i projectes de futur per a la Casa de la Premsa

A principis dels anys 90 sembla que es volia enfortir la vinculació de la Casa de la Premsa amb la Guàrdia Urbana, per bé que tot plegat no va passar de ser un simple projecte. L'any 1993, la premsa recollia que «El estreno de la futura sede central de la Guardia Urbana en la antigua Casa de la Prensa en Montjuïc no tiene presupuesto asignado ni se prevé en los próximos años».⁹²

L'any 2003, l'Ajuntament de Barcelona va oferir a l'artista Antoni Miralda la Casa de la Premsa per al seu Centre Internacional de la Cultura del Menjar, també anomenat Food Culture Museum. Aquell mateix any, al mes de juliol, la Casa de la Premsa va acollir l'exposició "La vaixella imaginària", formada per més de 200 plats realitzats amb diversos materials per persones provinents de camps com l'art (Perico Pastor), el disseny (Mariscal), la gastronomia (Ferran Adrià), la política (Pasqual Maragall) o el cinema (Isabel Coixet). El 17 de juliol es van subhastar aquests plats en una festa molt concorreguda per obtenir fons per finançar el Food Culture Museum de Miralda.⁹³ El març de 2004, la premsa recollia el compromís de l'Ajuntament amb Miralda per convertir la Casa de la Premsa en un centre internacional per difondre les cultures alimentàries del món i les formes que tenen per aconseguir aliments, pendent, però, de la definitiva «llum verda».⁹⁴ El projecte, però, va quedar finalment aturat per manca de finançament.⁹⁵

El setembre del 2012, el Consorci d'Educació va habilitar tres sales a l'edifici de la Casa de la Premsa per ampliar provisionalment l'escola Jacint Verdaguer.⁹⁶ Es tractava d'uns espais que s'utilitzaven

91. F.B., «Periscopio empresarial. Comylsa Constructora», *La Vanguardia*, 22-VI-1987, pàg. 38.

92. Jordi JUAN, «La austeridad municipal forzarà la Guardia Urbana a disminuir el control del tráfico», *La Vanguardia*, 4-VII-1993, pàg. 39.

93. «Un museo con una extraña vajilla», *La Vanguardia*, 11-VII-2003, *Vivir*, pàg. 15.

94. «Miralda lleva adelante el proyecto del Museo de la Cultura del Comer», *La Vanguardia*, 11-III-2004, *Vivir en Barcelona*, pàg. 4.

95. Josep M. HUERTAS, «Sueños de grandeza y tiempos de estrechez», *La Vanguardia*, 12-VI-2003, *Vivir*, pàg. 2; Teresa SESÉ, «Scully. El pintor ofrece 200 obras a Barcelona», *La Vanguardia*, 26-II-2014, pàg. 32-33.

96. «El Consorci d'Educació habilita tres sales a l'antiga Casa de la Premsa per ampliar provisionalment l'escola Jacint Verdaguer», *Unió d'Associació de Veïns del Poble Sec*, 7-IX-2012, (https://uavvpoblesec.bcn.clicportal.com%2FNoticia_detalle_1%2F_WbG8NZvDIQSMP1HAbDTSBp7edTKW9s5z1zpfbya70XXKInF0savHmQOrne4Qa6Mkua8JvWimE14&usg=AFQjCNGGoDfUWip9Pr7v4xeFV1ny2XdPfw&sig2=YRNv0VQ)

com a magatzem i que l'Ajuntament va cedir i el Consorci habilitar per que aquesta escola pugui utilitzar-los per a activitats no docents. En concret, els tres espais s'utilitzen per ubicar-hi la seu de l'AMPA, fer-hi activitats d'atenció a les famílies i també les reunions de l'equip docent. Igualment, s'hi realitzen activitats extraescolars. El compromís, el 2012, era que l'escola utilitzés aquests espais fins que se li construís un nou edifici annex. A hores d'ara, tot i que aquest edifici ja està construït, l'escola segueix utilitzant els espais de la Casa de la Premsa.⁹⁷

DIBn0UWSZ26l-tQ); «L'escola Jacint Verdaguer ja disposa d'una ampliació provisional», *El 3. Portal de notícies de Sants Montjuïc*, 14-IX-2012; Lluís SIERRA, «Memoria de los bomberos», *La Vanguardia*, 14-X-2014, Vivir, pàgina 7.

97. «Un nou edifici per a una escola necessària», *ZonaSec*, 21-IX-2015 (<http://zonasec.cat/un-nou-edifici-per-a-una-escola-necessaria>).

FOTOGRAFIES HISTÒRIQUES DE LA CASA DE LA PREMSA

Arxiu fotogràfic de Barcelona (AFB)

AFB, Alb_133_180: Primera pedra. Pérez de Rozas. Abril, 1927

AFB, Alb_133_179: Primera pedra. Pérez de Rozas. Abril, 1927

AFB, Alb_134_079: Obres. Pérez de Rozas. Juliol, 1927

AFB, Alb_134_100: Obres. Pérez de Rozas. Agost, 1927

AFB, Alb_133_199: Pérez de Rozas. Abril, 1927

AFB, Alb_133_200: Pérez de Rozas. Abril, 1927

AFB, Alb_133_201: Pérez de Rozas. Abril, 1927

AFB, Alb_133_202: Pérez de Rozas. Abril, 1927

AFB, Alb_134_199. Pérez de Rozas. 05/02/ 1928

AFB, bcn 7943

AFB, bcn 529

AFB, bcn 1389

AFB, bcn 7939

AFB, bcn 531

AFB, bcn 531

AFB, bcn 7940

AFB, bcn 7941

AFB, bcn 535

AFB, bcn 532

AFB, bcn 531

AFB, bcn 530

Arxiu Nacional de Catalunya (ANC) Fons Brangulí

ANC_123433_123101

ANC_123436_123104

ANC_123437_123105

ANC_123442_123110

ANC_123554_1

ANC_123555_1

ANC1-42-N-18389

ANC1-42-N-11188

Arxiu Nacional de Catalunya (ANC)

Fons Gabriel Casas

ANC1-5-N-539

ANC1-5-N-540

ANC1-5-N-542

ANC1-5-N-541

ANC1-5-N-538

ANC1-5-N-543

ANC1-5-N-5329

Arxiu Nacional de Catalunya (ANC)
Fons Josep M. Sagarra

ANC1-585-N-5248

ANC1-585-N-5249

ANC1-5-N-5412

ANC1-5-N-5359

ANC1-5-N-5413

ANC1-585-N-6804

ANC1-585-N-7661

ANC1-585-N-7663

ANC1-585-N-8110

ANC1-585-N-9069

ANC1-585-N-7668

ANC1-585-N-7670

ANC1-585-N-10581

ANC1-585-N-7674

ANC1-585-N-7675

ANC1-585-N-7677

ANC1-585-N-7897

ANC1-585-N-10595

ANC1-585-N-10596

L'ARQUITECTURA DE LA CASA DE LA PREMSA

El procés constructiu

L'edifici de la *Casa de la Premsa* va ser concebut per l'arquitecte Pere Domènech i Roura (1881-1962). Domènech i Roura era fill de l'afamat arquitecte Lluís Domènech i Montaner, i va obtenir el seu títol d'arquitecte l'any 1907. Al costat de la seva activitat professional s'ha de tenir en compte la seva activitat docent, en tant que va ser catedràtic de l'Escola d'Arquitectura de Barcelona entre 1920 i 1950.

El dia 16 de febrer de 1926 el diari *La Vanguardia* publicava un article informant sobre el pla general de l'exposició internacional que es preparava a la ciutat. En el text s'indicava que aquest pla contemplava la construcció de la *Casa de la Premsa* que equivaldria al que avui entenem com a centre de premsa. Aquesta casa serviria per atendre totes les necessitats dels periodistes de l'Estat Espanyol i estrangers que estiguessin a Barcelona durant l'exposició, i havia de comptar amb tots els serveis necessaris per al bon desenvolupament de les tasques informatives dels periodistes. Així, havia de comptar amb suficients telèfons, connexió telegràfica a més d'una estafeta de correus i laboratoris fotogràfics entre altres serveis.⁹⁸

Just ben aprop hi havia l'edifici que acollia les oficines de l'exposició, una circumstància prou indicativa de la importància que es va concedir a la comunicació periodística i al paper de l'acció informativa de la premsa.⁹⁹ L'elecció de l'arquitecte que havia de concebre aquest edifici també és clarament indicativa del seu valor, perquè Pere Domènech i Roura va ocupar el càrrec d'arquitecte cap de la secció d'obres de l'exposició, també va ser l'autor de l'Estadi Olímpic i va participar en el projecte del Palau Nacional, malgrat no constar com autor del projecte guanyador al concurs de 1924.¹⁰⁰ Hi ha un tercer element que ens referma la importància d'aquest edifici i el rol concedit a la premsa: ja des del primer moment es va tenir clar que formaria part del conjunt d'edificis que

perviuria un cop finalitzada l'exposició, preveient-se que aleshores seria lliurat als periodistes de la ciutat.¹⁰¹

Les obres del nou edifici van sortir a concurs el 5 de gener de 1927, concurs que va guanyar al constructora de la vídua de Jaume Bohera. La primera pedra es va posar el tres de març d'aquell any.¹⁰²

El setembre de 1927 es va convocar el concurs per a les instal·lacions elèctriques (llum i força) per part de les oficines de l'Exposició, inclosa l'escomesa de l'ascensor. El concurs es va resoldre el 3 d'octubre d'aquell mateix any, guanyant-lo S.A. Ascensores y Aplicaciones Industriales. El 15 del mateix mes es va comunicar a l'Ajuntament el resultat d'aquest concurs oficialitzant-se el 18 d'octubre de 1927.¹⁰³ A inicis de març de l'any següent va ser el torn dels vidres i també de les claraboies. Els anuncis del concurs públic per aquests objectes van ser publicats a diversos diaris de la ciutat (*La Publicitat*, *La Vanguardia*, *Diario de Barcelona*, *El Día Gráfico*, *La veu de Catalunya* i *El Correo Catalan*, etc.).

El concurs de la col·locació dels vidres el va guanyar Enrique Cardona amb una oferta de 9.032 pts.). També s'havien presentat Estevan Agustí (ofertant 10.624,62 pts.) i la Viuda de Jaime Bohera (amb 11.872 pts.). El dia 20 es va enviar una comunicació al guanyador perquè instal·lés els vidres en un termini de 30 dies. El 8 de juny Cardona va subministrar tots els vidres. L'acta de recepció definitiva de l'edifici es va signar el 25 de gener de 1929.¹⁰⁴

Forma i estils a la Casa de la Premsa

La *Casa de la Premsa* ocupa un solar irregular a la cantonada de l'actual avinguda de Rius i Taulet amb el carrer de la Guàrdia Urbana. El conjunt combina cinc cossos. Els tres que donen directament al carrer s'articulen a partir del cos que correspon al xamfrà, que és on hi ha l'accés a l'edifici i que

98. «La exposición de Barcelona. Algunos datos sobre el plan general», *La Vanguardia*, 6-II-1926, pàg. 6.

99. L'edifici que acollia les oficines administratives de l'exposició va ser projectat per l'arquitecte Joan Bruguera. De la mà de Josep Goday i Casals (1881-1936), acabaria essent el Grup Escolar Jacint Verdaguer inaugurat el 1930 (Marc CUIXART GODAY, «L'instint d'arquitecte» dins Albert CUBELES i Marc CUIXART, *Josep Goday Casals. Arquitectura escolar a Barcelona de la Mancomunitat a la República*, Barcelona, Ajuntament de Barcelona, 2008, pàg. 253-255).

100. M. Carmen GRANDAS, *L'exposició Internacional de Barcelona de 1929*, Barcelona, Els llibres de la frontera, 1988, pàg. 145-147; Xavier BARRAL I ALTET, *El Palau Nacional: crònica gràfica*, Barcelona, MNAC-Lunberg, 1992.

101. «En los terrenos de la Exposición», *La Vanguardia*, 1-VII-1926, pàg. 8; «Exposición de Barcelona. El proyecto de Casa de la Prensa», *La Vanguardia*, 10-XII-1926, pàg. 8.

102. «Exposición de Barcelona», *La Vanguardia*, 18-I-1927, pàg. 23; 2-III-1927, pàg. 10; «La primera piedra de la Casa de la Prensa», *La Vanguardia*, 4-III-1927, pàg. 9; «Exposición de Barcelona. Adjudicación de obras», *La Vanguardia*, 9-III-1927, pàg. 6.

103. AMCB, Expedient núm. 491. Expedient relatiu a las instal·lacions de llum i força en la *Casa de la Premsa* de l'Exposició. Parc de Montjuïc.

104. AMCB, Expedient núm. 492. Expedient relatiu a l'adjudicació de vidres de la Casa de la Premsa de l'Exposició. Parc de Montjuïc. 7 de març de 1928 i Expedient núm. 493, Expedient relatiu a les claraboies de la Casa de la Premsa. Parc de Montjuïc, 7 de març de 1928.

podem qualificar com a cos central. A banda i banda hi té els altres dos cossos, els quals són força semblants, però no idèntics, circumstància que es constata en la proposta decorativa de les seves façanes.

Els altres dos cossos tanquen el conjunt i actuen de manera subordinada en relació als primers. Un és el cos que hi ha per la part lateral, per la banda de l'avinguda Rius i Taulet. L'altre, d'una entitat menor, és el que correspon a la part posterior del conjunt.

Cal remarcar que Pere Domènech va contemplar en tot moment que l'edifici havia de poder ser vist des de qualsevol punt de vista com una unitat més enllà de la jerarquia de les parts i, en aquest sentit, opera com un edifici exempt.

Exteriorment, constatem que l'obra és de maó vist amb aplicació d'elements ceràmics vidriats, uns de color verd i d'altres amb rajola blava i blanca. També hi ha alguns elements de pedra, com el sòcol de l'edifici, algunes pilastres i columnetes que articulen els balcons, finestres i un registre d'arcuacions cegues que coronen la façana en el cos central, a la zona del xamfrà.

Es tracta d'un edifici amb semisoterrani parcial (ja que aquest no ocupa tota la superfície de la parcel·la) amb planta baixa i dos pisos. En origen l'edifici incloïa diversos despatxos (tant per als periodistes com per a l'administració de la casa) distribuïts entre la planta baixa i la primera planta, diverses sales de conversa i lectura (inclosa una biblioteca), també entre la planta baixa i la primera planta, un restaurant i una sala d'actes (a la primera planta). Les zones de serveis tècnics per als periodistes incloïen cabines telefòniques, una estafeta de correus i una oficina de telègrafs a la planta baixa i laboratoris fotogràfics al semisoterrani. També al semisoterrani hi havia els diversos serveis de l'edifici, com les cuines del restaurant i els labavos del personal de la casa, entre altres. La segona planta estava totalment ocupada per 13 habitacions per als periodistes, amb els banys corresponents, tot tenint en compte que algunes habitacions disposaven de bany propi i altres el tenien compartit.

Tots aquests espais s'articulen a partir de l'angle del xamfrà, on hi ha el cos principal de l'edifici. En aquest cos principal hi havia l'accés a la part frontal de la planta baixa, amb la consergeria i la recepció. Just creuat aquest espai, s'arribava al vestíbul, espai central que actua com a ròtula entre els tres cossos principals i els dos secundaris. Un element destacat d'aquest vestíbul, que rep il·luminació directa a través d'un lluernari (recuperat amb la intervenció de 1985, tal i com s'explicarà més endavant), és l'escala monumental de marbre que mena a la primera planta. La planta baixa i el primer pis presenten una estructura prou uniforme, que canvia quan ens fixem amb el segon pis. En aquest primer cos d'edifici, a la primera planta, hi ha la sala d'actes, rematada amb una estructura de cupulí que se sosté per un sistema d'arcs. A la part posterior d'aquest cos central hi ha l'escala de servei.

A banda i banda d'aquest cos central hi ha els dos cossos laterals principals de l'edifici, els quals, si bé no són ben bé idèntics, sí que es poden considerar pràcticament simètrics, tot tenint en compte que el que dóna al carrer de la Guàrdia Urbana té una factura més senzilla, en tant que només es relaciona amb el cos central i el posterior. En canvi, el que dóna a l'avinguda Rius i Taulet s'engrana tant amb el cos central i el posterior que tanca l'edifici pel costat del carrer Lleida com amb el pròpiament posterior, a nivell de planta baixa, i també amb el primer i pis a través d'un forjat amb paviment de pavès i una coberta amb lluernari entre el primer i el segon pis en el projecte original.

Al cos central del xamfrà hi ha la porta de l'edifici. Es tracta d'una porta de fusta decorada amb una superposició d'estrelles de vuit puntes a cada full de la porta. A banda i banda de la porta hi ha un conjunt de dues pilastres adossades amb arquitecure per costat, tot d'inspiració clàssica i de pedra, de les que en surten uns permòdols de maó vist que sostenen un balcó amb barana de ferro. Per damunt d'aquest balcó (al que s'hi pot accedir per dues discretes portes) es desenvolupa un primer registre de dues finestres amb tres columnes de pedra adossades que sostenen dues arcades de mig punt amb maó vist.

Per damunt d'aquestes dues finestres aparellades hi ha una franja de quatre finestres més, més petites que les primeres i separades per una franja de decoració ceràmica. Aquests dos registres de finestres estan emmarcats en un rectangle de maó vist amb cenefa. Més amunt encara, hi ha una franja d'arcuacions cegues amb arcs de mig punt de maó vist sostinguts per pilarets de pedra. Aquest conjunt d'obertures reals i cegues està emmarcat per dues franges amb decoracions ceràmiques. Als angles de la zona del xamfrà hi ha dues columnes adossades fetes de ceràmica vidriada verda. També es veu la disposició de la teulada a dues vessants, amb el remat d'un rectangle que emmarca l'escut de la ciutat fet amb ceràmica vidriada verda (hi ha, doncs, tres remats en aquesta zona de la façana principal).

Aquest cos central està rematat amb un coronament amb cúpula rebaixada sobre un tambor cilíndric on s'alternen franges decorades amb ceràmica de rajol rematada amb escuts de la ciutat amb ceràmica vidriada verda, amb conjunts de finestres apuntades aparellades de tres en tres. Per damunt de la teulada d'aquest cupolí hemisfèric rebaixat hi ha un coronament amb forma d'agulla, també de ceràmica vidriada, que caldria estudiar amb més deteniment.

Als dos cossos laterals que donen respectivament a l'avinguda Rius i Taulet i al carrer de la Guàrdia Urbana aquest discurs decoratiu es desenvolupa de manera paral·lela, però amb petites variants, tant respecte al cos central (amb un canvi en les formes) com respecte als dos cossos entre ells (en el nombre d'elements i la seva disposició final). A la planta baixa trobem arcuacions de mig punt que emmarquen grans finestres. Cal tenir en compte que pel costat de l'avinguda Rius i Taulet hi ha dues finestres rectangulars intercalades entre les arcuacions. A nivell de la primera planta les obertures són rectangulars, ja siguin finestres (als extrems) o accessos al balcó que hi ha a la part central. En

aquest cas, pel costat del carrer de la Guàrdia Urbana només hi ha un accés al balcó, mentre que per l'altre costat n'hi ha dos. Finalment, a la segona planta, per damunt d'una cornisa, hi ha un conjunt de finestres closes amb arc de mig punt. Estan aparellades de dues en dues i separades per una franja decorada amb rajola intercal·lada amb l'obra de maó vist. Aquest nivell dóna directament amb la cornisa terminal que entrega amb el ràfec de la teulada.

A nivell d'espais interiors, la centralitat la tenen l'espai del hall de l'escala principal i la seva connexió amb l'ala que dóna a l'avinguda Rius i Taulet, on la planta baixa i el primer pis tenen una disposició unitària que es trenca a nivell de la tercera planta, perquè l'espai central passa a ser ocupat per un celobert amb lluernari que fa de coberta d'aquest espai al nivell del forjat entre la primera i la segona planta. Aquí cal tenir en compte l'ús donat a aquesta segona planta respecte la planta baixa i la primera planta (la zona de les habitacions dels periodistes), combinada amb el fet que s'hi accedeix per l'escala de "servei" amb l'ascensor i no pas per l'escala principal que ocupa l'espai del hall en el nucli central. Aquesta singularitat segurament va influir en una part dels usos posteriors de l'edifici, tal i com es veurà més endavant.

Un altre aspecte a tenir en compte a l'hora de considerar la distribució dels espais interiors és la decisió que l'edifici havia de perviure més enllà de l'exposició. En aquesta distribució es constata que la formalització del programa d'usos de l'espai juga amb la presència de separacions amb envans i separacions encara més lleugeres. Això indica que Pere Domènech i Roura segurament va contemplar la creació d'espais d'una certa dimensió que posteriorment poguessin ser redistribuïts o, senzillament, aprofitats com espais unitaris (cosa que ja succeeix en alguns d'aquests espais, com és el cas del Restaurant o la Biblioteca), pensant en un cert marge folgat per adaptar la construcció en el seu ús posterior al termini de l'exposició.

Valors i interès arquitectònic de la Casa de la Premsa

Malgrat que en el moment de la seva presentació se'l va definir com un edifici de «factura moderna», la *Casa de la Premsa* és més aviat el que Carmen Grandas, descriu com una «recopilació estilística de caràcter marcadament eclèctic que demostra l'agònica vigència en alguns arquitectes dels postulats modernistes». ¹⁰⁵ Certament, a la *Casa de la Premsa* és evident la relectura d'elements neomodèjars, neogòtics i neoromànics amb reminiscències modernistes (ús del maó vist combinat amb elements ceràmics, etc.). Però, al seu costat, hi ha l'ús fluid d'un repertori d'inspiració clàssica —gens innovador, cal reconèixer-ho—, i també algun apunt *Déco* (en la formalització d'alguns

elements decoratius) que, tanmateix, connecten amb les maneres de fer de l'eclèctisme "clàssic" del darrer quart del segle XIX amb solucions habituals en la decoració de les façanes d'un Sagnier o d'un Domènech i Estepà.

Una barreja semblant es produeix en relació amb les tècniques: el referent modernista i, encara més, el vincle directe en les maneres de fer de Lluís Domènech i Montaner (el pare, doncs), s'evidencien amb l'ús del maó vist, la ceràmica vidriada a l'exterior. A l'interior de l'edifici la proposta juga amb els elements del repertori clàssic, però en fer-ho en el marc de la neutralitat del blanc amb molt poca presència de color, s'atenua la sobrecàrrega formal en la decoració, tant per la barreja d'estils com per la densitat d'elements.

En certa mesura, doncs, aquest edifici no deixa de ser una expressió del trajecte particular de Pere Domènech i Roura com a arquitecte, resolta amb un singular exercici de composició en assamblage d'estils decoratius. Així es connecta el modernisme —fent-se patent el vincle amb l'estil patern—, amb un llenguatge entre classicitzant i clàssic el qual, d'altra banda, apareix com a més genuí en d'altres obres seves com l'Estadi Olímpic o el Palau Nacional de Montjuïc (concebut conjuntament amb els arquitectes Eugenio Cerdà i Enric Catà), qualificables ja directament com a monumentals i historicistes més que no pas de «post-modernistes».

Efectivament, moderna no ho és, però sí que es pot considerar ben resolta. En aquest sentit, el de la *Casa de la Premsa* es pot considerar un discurs arquitectònic conservador i antic en el moment de la seva factura, però això no implica que fos dolent o intrínsecament obsolet. Tal i com es veurà en altres parts d'aquest estudi, els elogis dels usuaris de l'edifici durant l'exposició permeten certificar que aquest acomplia les seves funcions perfectament, inclús millor que altres edificis directament avantguardistes.

Un aspecte a remarcar, i que es situa al límit de l'arquitectònic, és la presència destacada, per no dir massiva, de l'heràldica de la ciutat per tot l'edifici. Els escuts de Barcelona no tan sols es veuen per la façana, també per l'interior en les parts més monumentals, i a les vidrieres de les finestres. El més sorprenent és que aquesta insistència barcelonina va arribar a manifestar-se fins i tot en els paviments. En la composició de l'enrajolat de la planta baixa, per exemple, es pot veure que hi ha dos dissenys de rajola: unes (majoritàries) amb formes geomètriques més o menys típiques, les altres, amb l'escut de la ciutat. A nivell de detall s'ha de fer notar que la formalització de la forma heràldica inclou tant escuts de la ciutat amb quatre barres com dues. Crusiament, però, els que tenen quatre barres només es troben a l'interior de l'edifici i no són tots.

105. GRANDAS, *L'exposició...*, pàg. 147.

Reformes i intervencions a la Casa de la Premsa durant el Franquisme

No tenim constància que un cop finalitzada l'Exposició de 1929 es produís cap intervenció significativa que alterés la disposició de l'edifici en els seus espais interiors, malgrat els distints usos i les diverses incidències per les que va passar l'edifici.

Les primeres referències de les que disposem en aquest sentit daten d'octubre de 1951, quan consta que ja s'han acabat les obres per tal d'habilitar dos habitatges a la *Casa de la Premsa* per a funcionaris de l'Ajuntament. Desconeixem amb exactitud en què van consistir aquestes obres. A nivell hipotètic, tot tenint en compte l'estructura de l'edifici i que a la planta baixa i segurament al primer pis hi havia les oficines del Districte, el més factible és que ocupessin parcialment o total la segona planta, perquè aquesta, ja en la seva disposició original, tenia una certa segregació respecte la resta del conjunt. D'altra banda, és el lloc on la presència de múltiples habitacions amb bany facilitava la seva adaptació com a espai de vivenda.¹⁰⁶

Tal i com hem dit, però, més enllà de la documentació escrita, no hem pogut arribar a establir cap constància física de l'existència d'aquests dos habitatges, amb l'excepció d'un petit detall constructiu: l'existència d'una xemeneia al cos de tancament pel costat de l'avinguda Rius i Taulet, la qual només té sentit si hi havia una cuina domèstica. Cal tenir en compte que n'hi ha una altra estructura d'extracció de fums al cos lateral que dona al carrer de la Guàrdia Urbana, allà on hi havia el restaurant de la *Casa de la Premsa*, al primer pis, i les cuines, al soterrani. Segurament aquesta estructura es degué reaprofitar també per a una de les vivendes.

No sabem fins a quin any van ser ocupats aquests habitatges i fins a quin moment les seves estructures van perviure. Avui no en queda cap rastre, ja que totes les subdivisions menors amb envans a nivell de la segona planta s'han eliminat. En conseqüència, quedaria palès que la ductilitat de l'edifici era una característica projectual fundacional, perquè aquest ús s'ha pogut deshabilitar sense que això hagi alterat la configuració dels grans blocs d'espais de l'edifici.

Pel que es refereix a les oficines del Districte, en canvi, sí que sabem que van deixar d'ocupar la part baixa de l'edifici en ser destinats aquests espais a la Guàrdia Urbana. Aquest canvi d'ús va comportar unes petites obres que es van dur a terme l'any 1953, les quals van consistir en la reparació de baixants, la reparació de les esquerdes a les parets i un repàs de la pintura en diverses dependències. Aquest darrer punt té una certa importància, ja que és en aquest moment en què es

106. ACMB, Exp. 125. Vivendes a la tinença d'alcaldia districte III (*Casa de la Premsa*) (1951).

pot situar el repintat amb daurat i colors d'alguns elements, com els capitells del hall i les heràldiques més guarnides d'aquest espai, tal i com es desprèn de les imatges de l'estat actual de l'edifici respecte a les fotografies del moment de la seva inauguració. És possible, però, que aquesta alteració del cromatisme es produís en una data posterior (el 1963).

Les obres es van fer al denominat cos de guàrdia, a la centraleta, a la sala de motoristes, al magatzem i vestuaris, a la zona de serveis especials de la primera sala, etc. La denominació dels espais posa de manifest una total transformació dels usos a la planta baixa i al primer pis. En canvi, no es constata una especial alteració dels espais originals de l'edifici en funció de com està avui. I això confirma que aquesta capacitat de fàcil adaptació a distints usos va ser un tret que va ser tingut en compte per Pere Domènech en concebre l'edifici. L'arquitecte responsable d'aquestes obres de reparació va ser l'arquitecte municipal Ramon Reventós Farrarons, responsable del servei de construccions de Palaus i Parcs de Montjuïc. El Contractista, Francesc Closa i Alegret.¹⁰⁷

En acabar les obres el gener de 1956, el Tinent d'Alcalde delegat va posar de manifest que altres dependències de l'edifici també precisaven d'obres de reparació equivalents a les que tot just s'acabaven d'enllestir. Aquestes obres es van activar el novembre d'aquest mateix any, també sota la responsabilitat administrativa de l'arquitecte Reventós. Es tracta de treballs poc importants, a excepció de l'enderroc d'un envà i d'unes vidrieres grans per acondicionar dues oficines de Circulació de la Guàrdia Urbana. Les obres es van emprendre el desembre de 1956. El contractista va tornar a ser Francesc Closa i Alegret i es van enllestir el gener de 1957.

Paral·lelament, a l'octubre de 1956, una visita d'inspecció de l'edifici va posar de manifest la necessitat de canviar algunes rajoles de la teulada, neteja de les claraboies i reparació de les malmeses, neteja de les canals de desaigüe de la teulada i canvi dels baixants d'aquestes canals i, finalment, obres de reparació de paviments i enguixats de l'edifici. Aquestes obres es van gestionar amb un expedient diferent, però les va fer el mateix contractista (Closa i Alegret) a la vegada que les descrites anteriorment. Així que també van ser enllestides a inicis de 1957.¹⁰⁸

El gener de 1957, es va dur a terme una reparació de la calefacció de l'edifici. La intervenció la va fer l'empresa *La Térmica, S.A.* La reparació va consistir amb la substitució d'un radiador (per un de més gran) i també pel canvi d'unes tuberies per unes altres d'una secció de més diàmetre (per tal d'alimentar correctament el nou radiador més gran).¹⁰⁹

107. ACMB, Exp. 1249, Obres reparació i conservació *Casa de la Premsa*, 1953-1956.

108. ACMB, Exp. 1249, Obres reparació i conservació *Casa de la Premsa*, 1953-1956; Exp. 1529. Obres de reparació i acondicionament. *Casa de la Premsa* 1956 – 1957; Exp. 1530. Obres de reparació *Casa de la Premsa* 1956.

109. ACMB, Exp. 1588, Reparació a la calefacció *Casa de la Premsa*, 1957.

A més d'aquestes petites obres documentades, algunes de les reformes dutes a terme arrel dels treballs iniciats l'any 1985 posen de manifest que l'edifici havia patit altres alteracions (per exemple, les que es citen a les memòries d'aquests treballs de 1985 i que es daten el 1963, de les quals no se n'ha trobat registre documental, però que van introduir alteracions significatives a l'edifici). No obstant això, al capdavant, no van ser determinants, perquè en cap cas no van alterar de manera essencial l'estructura espacial de l'edifici de manera irreversible. I aquesta característica, amb independència del major o menor encert de la distribució original, és, tal i com ja hem dit, la virtut més remarcable del projecte original, concretament en la seva ductilitat, en articular-se a partir d'uns espais prou grans que poden ser adaptats a altres usos.

El projecte de consolidació i reforma iniciat el 1985

En relació amb el projecte de consolidació dels anys 1985 i 1986, el projecte el va elaborar Robert Brufau Niubó, el qual va fer arribar el pressupost dels seus honoraris per fer els càlculs per al reforçament de l'estructura i els fonaments a mitjan desembre de 1984. Aquest primer encàrrec de càlcul de reforçament estructural va evolucionar cap a un projecte de consolidació i remodelació de l'edifici en dues fases. El mes d'abril de 1985 es va presentar el projecte de la primera fase. A la memòria descriptiva del projecte s'indica que l'edifici patia problemes estructurals que havien provocat fissures, per les quals s'havia hagut d'apuntalar i desallotjar en algunes parts. A més dels aspectes estructurals el projecte contemplava:

- Millorar la funcionalitat de l'edifici remodelant els banys i enderrocant i refent l'escala de servei i l'ascensor, redimensionant-los i refent-los d'acord amb la normativa.
- Eliminar el forjat que separava les plantes primera i segona i construïnt en el seu lloc una claraboia. Eliminar també les parets laterals pels problemes d'entrega amb els pilars.
- Eliminar l'altell que es va afegir a la sala noble a les obres de 1963.
- Refer la volta de l'espai principal recuperant el seu disseny original.

Al final de la memòria, l'arquitecte indica que es deixen per a una segona fase el subministre i instal·lació del nou ascensor i dels sistemes de climatització. També tot el capítol de pintura, fusteria, etcètera, així com la neteja i arranament de les façanes, incloent l'eventual substitució o restauració dels elements decoratius. Finalment, la construcció d'una estació transformadora elèctrica per les necessitats de potència del sistema de climatització.

Aquest treball l'arquitecte el va lliurar a l'Ajuntament l'11 de març de 1985, i en ell s'establia que els treballs de reforç estructural de l'edifici, que aleshores es pensava destinar a caserna de la Guàrdia Urbana per al Districte III, ascendirien a 13.714.309,72 pts.

Les feines es van iniciar a principis de febrer de l'any 1986 (la Guàrdia Urbana va rebre l'ordre de desallotjar aquests espais el 29 de gener i el 7 de febrer es va procedir a fer el replanteig i inici de les obres). El 20 de juny, Miquel Vallès Giménez, apoderat de Comylsa Empresa Constructora S.A., cursava una instància adreçada a l'Excel·lentíssim Senyor Alcalde de Barcelona (aleshores Pasqual Maragall i Mira) demanant que se'ls concedís una pròrroga en el termini d'execució de les obres. La raó de l'al·legació era que l'estat de la fonamentació de l'edifici era molt pitjor del que s'havia estimat en el projecte, de tal manera que s'havia hagut de modificar i ampliar el sistema de recalçament de l'edifici, incrementant tant el nombre de micropilotatges com la profunditat de cada un d'ells.

L'estat actual de l'edifici, en contrast amb els plànols elaborats per Brufau, permeten constatar que aquesta primera fase d'obra es va dur a terme quasi completament, tot i que en alguns aspectes hi ha diferències. Així, l'ascensor i l'escala de servei antics van ser enderrocats i l'estructura de l'escala refeta, però no acabada. Els banys no van ser remodelats, però sí eliminats els antics. Sembla que també es va deixar per a una segona fase la instal·lació de nous paviments, ja que, actualment, tots els terres estan tan sols recoberts per una capa de morter sense cap mena d'acabat.

En relació amb l'eliminació del forjat que separava les plantes primera i segona construïnt una claraboia a nivell de la coberta del segon pis, la descripció de la intervenció fa pensar en una reforma posterior al 1958 de la que no s'ha localitzat la documentació i que degué modificar la coberta amb lluernari del projecte original, la qual, òbviament, no era un forjat. En el mateix registre es poden situar l'eliminació del forjat de l'hall, recuperant el disseny del lluernari original, i l'eliminació de l'altell afegit a la sala d'actes i que la memòria de Brufau data del 1963. Segurament, totes aquestes modificacions poden relacionar-se amb aquestes actuacions de l'any 63.

L'alteració més significativa vinculable amb les obres iniciades l'any 1985, tot tenint en compte que no estaven previstes en el projecte, és l'eliminació del forjat de separació a l'ala de llevant, el que correspondria al sostre de la biblioteca en el programa original. La recuperació d'aquest forjat es considera determinant de cara a la funcionalitat de la segona planta, ja que tota ella s'articula en funció de la possibilitat d'una ciruclació perimetral a l'entorn dels dos espais de lluernari interior.

Segons consta a la documentació, Robert Brufau va presentar la seva minuta per la direcció d'obra el 15 de Gener de 1988, la qual cosa fa pensar que els treballs ja s'havien enllestits en aquesta data i que, a partir d'aquest moment, es podia procedir a dur a terme la següent fase. El 21 de desembre

d'aquest any es feien gestions per a la retirada del parallamps radioactiu que s'havia instal·lat a la *Casa de la Premsa* (potser a les obres de l'any 63).¹¹⁰

Entre tant, sembla que es va produir una evolució en l'ús de l'edifici. Això és el que es desprèn del document *Propuesta de programa de actuación en «Edificio Casa de la Premsa»*, tramès el 7 de març de 1988 per Felipe Linares, del Departament de Recursos Materials de la Guàrdia Urbana, al Senyor Espinosa del Servei de Construcció d'Edificis i Instal·lacions de l'Ajuntament de Barcelona. En aquells moments, però, la continuació dels treballs era incerta, i així queda palès en aquesta carta quan Linares indica que «vista la situación en la que nos encontramos, me interesa que confirmes si este año crees que llegaremos a iniciar la obra».

Fos el que fos, aquest canvi d'ús havia de repercutir en el projecte de la segona fase, la tramitació del qual es va demorar. Així, el 24 de gener de 1989, Felipe Linares tornava a enviar una carta al Servei de Construcció d'Edificis i Instal·lacions (ara adreçada a J. M. Julià) on expressava:

Et faig arribar còpia del programa que al seu dia vàrem enviar al Sr. J. L. Espinosa amb la intenció de què poguéssiu realitzar el corresponent projecte d'obra. T'he de dir que des d'aleshores la situació organitzativa ha evolucionat i s'han produït alguns canvis que, malgrat que no crec que introdueixin grans variacions al vostre projecte, heu de conèixer per un més acurat disseny.

En principi, segons aquest programa, tota la segona planta havia d'acollir el centre de comandament de la Guàrdia Urbana, incloent: el centre de comunicació per ràdio, la central del 092 i la central telefònica, la comunicació amb els altres cossos de policia i instàncies municipals, els sistemes informàtics i quadres de control i les oficines del comandament de la secció.

La primera planta es destinava íntegrament a la direcció de la Guàrdia Urbana, incloent els espais destinats a la direcció pròpiament dita, els espais de les Secretaries de la direcció i dels Caps de la Guàrdia Urbana, l'Oficina de Premsa (dita Oficina de relacions informatives), les oficines del servei d'informació intern i els despatxos de Departament 1 de la Guàrdia Urbana, que incloïen: el cap de departament, el cap de gabinet, la planificació de serveis, l'equip tècnic d'assistència a la circulació, l'oficina d'obres a la via pública i l'oficina tècnica.

A la planta baixa hi havia els espais destinats a recepció i informació al públic, l'oficina de taxes, l'oficina de dipòsits i precintes, la secretaria administrativa, l'oficina d'expedients i armament,

l'oficina de denúncies, el departament de planimetria i atestats d'accident, els despatxos del Departament 3 i l'oficina del departament jurídic de la Guàrdia Urbana.¹¹¹

A partir d'aquí és una mica complicat seguir els passos a nivell administratiu i no es té constància formal d'aquest projecte. No obstant això, sembla que sí que es va arribar a desenvolupar, perquè, seguint més o menys aquest programa, es va elaborar un pressupost que ascendia a un total de 269.792.478 de pessetes, impostos inclosos. Aquesta xifra la coneixem perquè a l'expedient original es conserva un pressupost mecanografiat generat pel Servei de Construcció d'Edificis i Instal·lacions de la Unitat operativa de Projectes Urbans. Ara bé, aquest pressupost està modificat amb anotacions manuscrites amb llapis, en les quals, sistemàticament, s'han eliminat totes les partides que es refereixen a les actuacions a la primera i segona planta. De la modificació del pressupost en surt una despesa total de 113.473.168 pts., també amb impostos inclosos. Es tracta d'una reducció del 42 %.

El document no duu data però, al darrer full, i al costat de la suma final del pressupot modificat, hi ha escrit a mà «(10-1-92)». És obvi que l'obra no es va dur a terme atès l'estat actual de l'edifici, malgrat que la Guàrdia Urbana continua fent un ús parcial de l'edifici que, precisament, es limita al soterrani i a la planta baixa.

Conclusió

L'estat actual de l'edifici de la *Casa de la Premsa* no és l'òptim. Pateix una degradació que es pot associar al fet de no haver acabat unes obres, circumstància que, al seu torn, provoca que l'ús de l'edifici no sigui l'adequat. En aquest sentit, i més enllà de l'índex que es pugui arribar a tenir en el nivell de respecte pel que fa al valor històric d'aquesta construcció, el més important de cara a la seva òptima i desitjable conservació, és enllestir l'obra en la mesura del possible, introduint tots aquells canvis que aconsellin la disponibilitat pressupostària i les normatives actuals a les que està subjecta l'edificació (seguretat, eficiència energètica, etc.). Ara bé, en el plantejament i concepció de com s'ha d'acabar aquesta obra, no és banal l'ús final. No és el mateix un centre per als veïns del barri que una extensió de les oficines i instal·lacions de la Guàrdia Urbana o bé, per què no? convertir l'edifici en un centre docent, o en un centre de documentació o d'estudis. Atès que es llegeix sovint als diaris la idea de convertir Montjuïc en la muntanya dels museus i tenint present que aquest és un espai de la ciutat encara per explorar, aquestes dues últimes idees no semblen tan desenraonades.

110. ACMB, Exp. 8611A, *Casa de la Premsa*. Projecte de consolidació i remodelació, 1984-1985.

111. ACMB, Exp. 8611B, *Casa de la Premsa*. Projecte de consolidació i remodelació, 1984-1985.

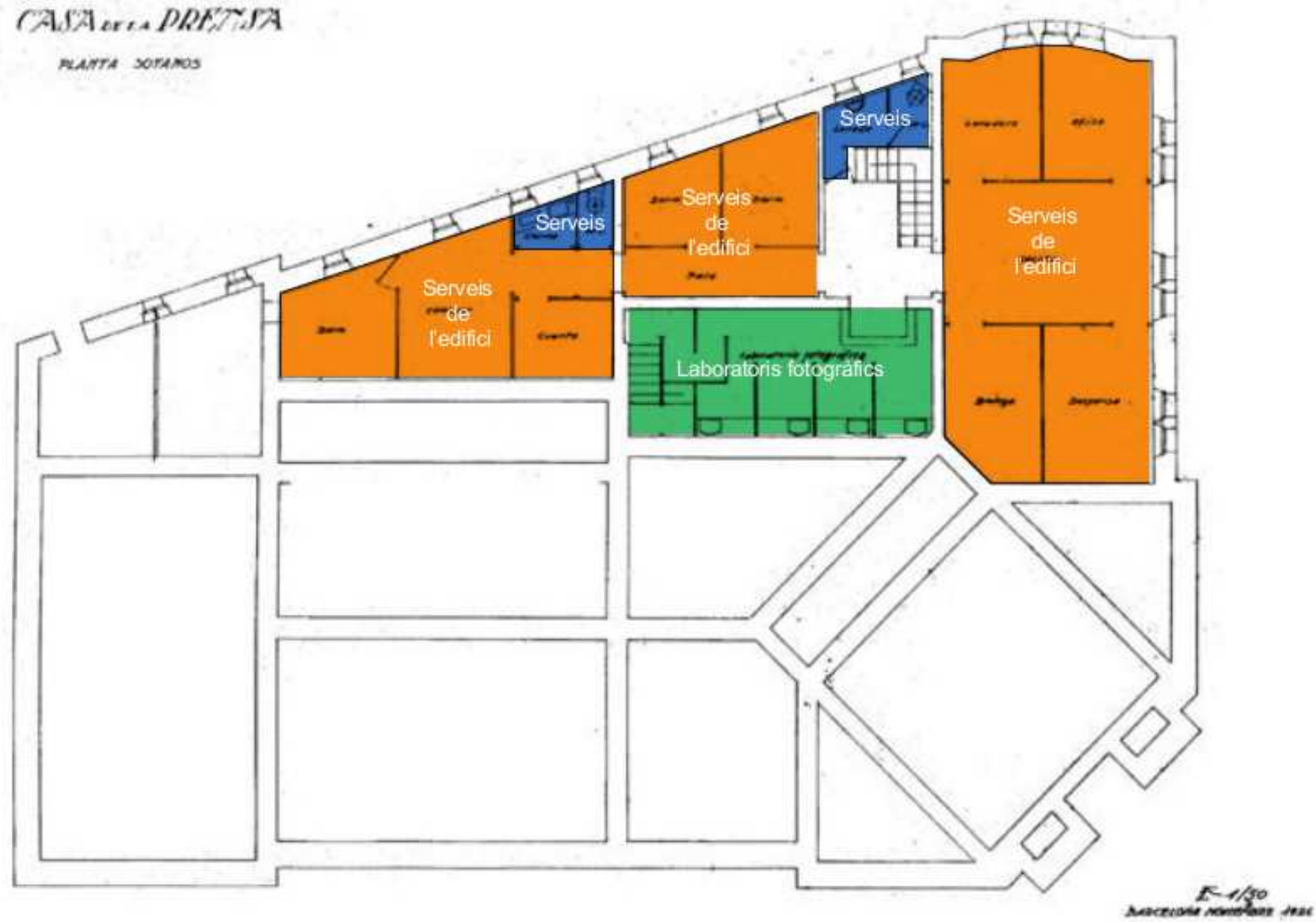
Ara bé, respecte a aquest punt cal tenir en compte que, si bé és cert que cada possible ús implica uns nivells de formalització diferents, una de les immenses virtuts d'aquest edifici projectat per Pere Domènech és la seva «neutralitat» o elasticitat. En la mesura que es tenia clar que aquest edifici era dels que no s'enderrocaria i que quedaria per a l'ús de la ciutat, encara que no es tingués, en el moment de projectar-lo, cap idea clara de quin seria aquest ús, des del primer moment l'arquitecte li va donar una certa estructura oberta o si es vol, una adaptabilitat en l'ús futur a base de posar el mínim de parets possibles. Algunes, com les de les habitacions destinades als periodistes residents, es van haver de fer per tal de tenir unes habitacions. Però es tractava d'envans circumstancials, que si eren enderrocats no generaven cap problema major per a la coherència i integritat de l'edifici. En aquest sentit, qualsevol intervenció hauria de ser capaç de respectar aquest tret característic que singularitza aquest edifici.

Hi ha, respecte a aquesta qüestió, dos punts a tenir presents. A nivell constructiu, caldria refer el forjat entre la primera i la segona planta del cos de llevant, ja que altera de manera molt significativa la disposició original de l'edifici. A nivell decoratiu, caldria recuperar la integritat dels elements decoratius. Això no tan sols implica restituir-los quan estiguin malmesos totalment o parcial, sinó també netejar-los i, d'una manera específica, decapar-los. Les fotografies més antigues de l'edifici ens indiquen que les columnes, pilastres, escuts, balustrades, entaulaments, cornises..., és a dir, aquest desplegament d'elements decoratius tan excessiu, tenia un to neutre que ajudava, malgrat la profusió d'aquests elements, a no tenir la sensació de sobrecàrrega que ara sí que es produeix una mica. Aquest concepte de «neutralitat» decorativa, precisament, encaixa amb la «neutralitat» o elasticitat dels espais, en tant que respon a la mateixa idea d'origen. Ras i curt: aquest edifici no serveix ni podrà servir per a absolutament tot, però això no impedeix, i aquesta és la seva màxima virtut, que sigui susceptible de servir, amb solvència, per a un molt ampli espectre d'usos.

LOCALITZACIÓ CASA DE LA PREMSA

IDENTIFICACIÓ DELS USOS DE L'ESPAI

CASA DE LA PREMSA
 Planta baixa

Identificació del programa original dels usos

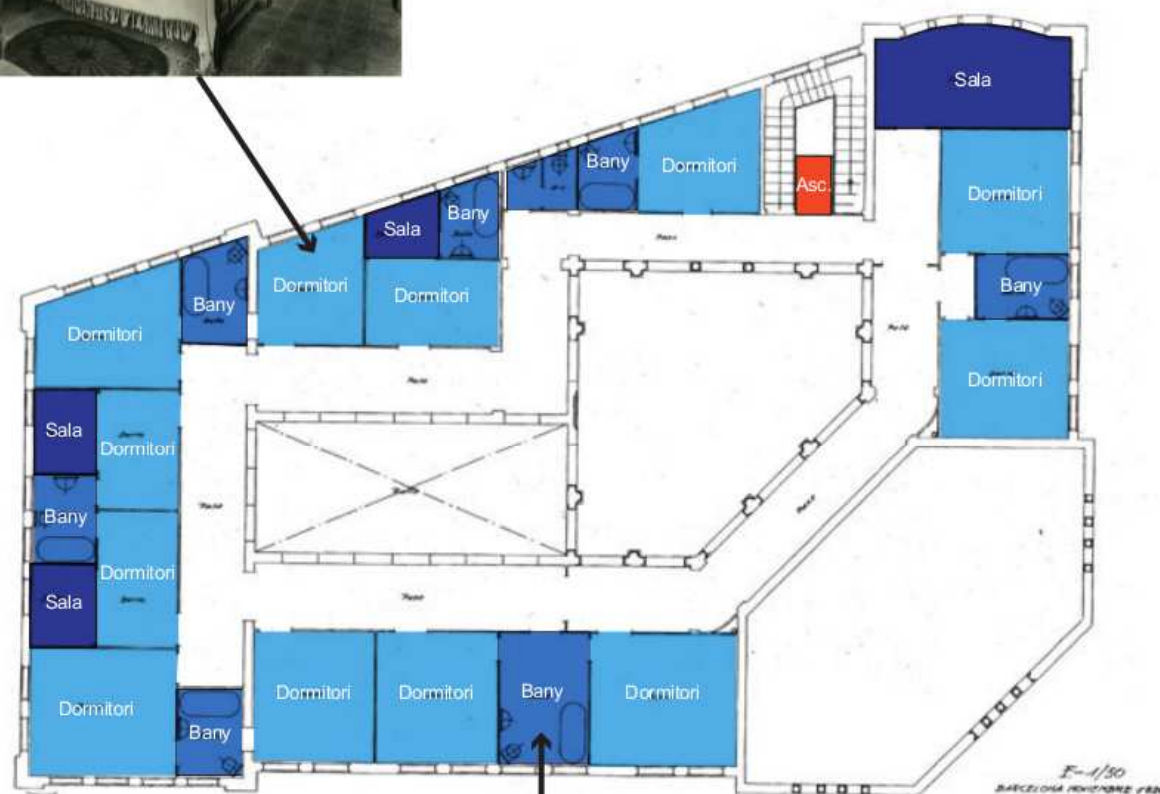

CASA DE LA PREMSA Primera planta	Identificació del programa original dels usos
-------------------------------------	---

CASA DE LA PREMSA
Segona planta

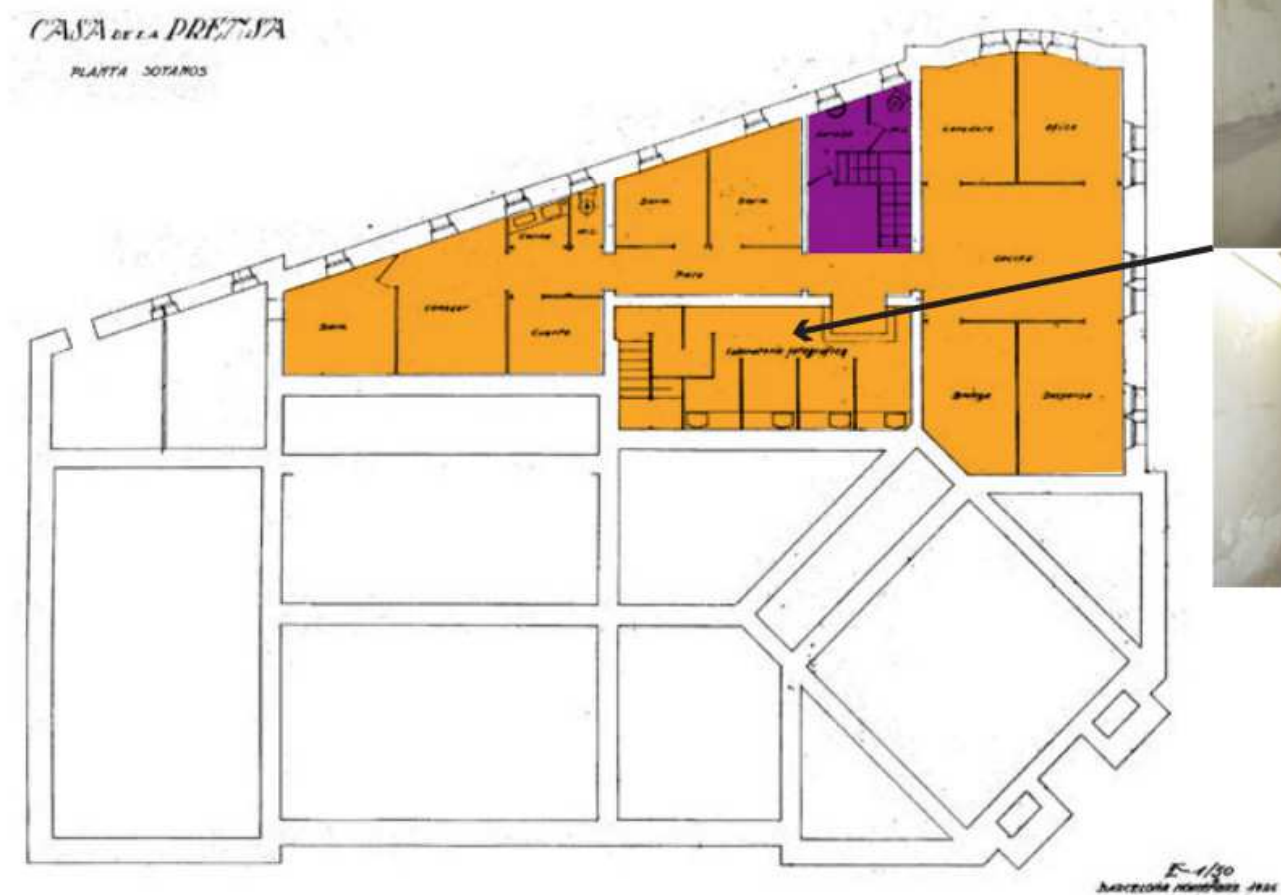
Identificació del programa original dels usos

ESTRUCTURES MODIFICADES

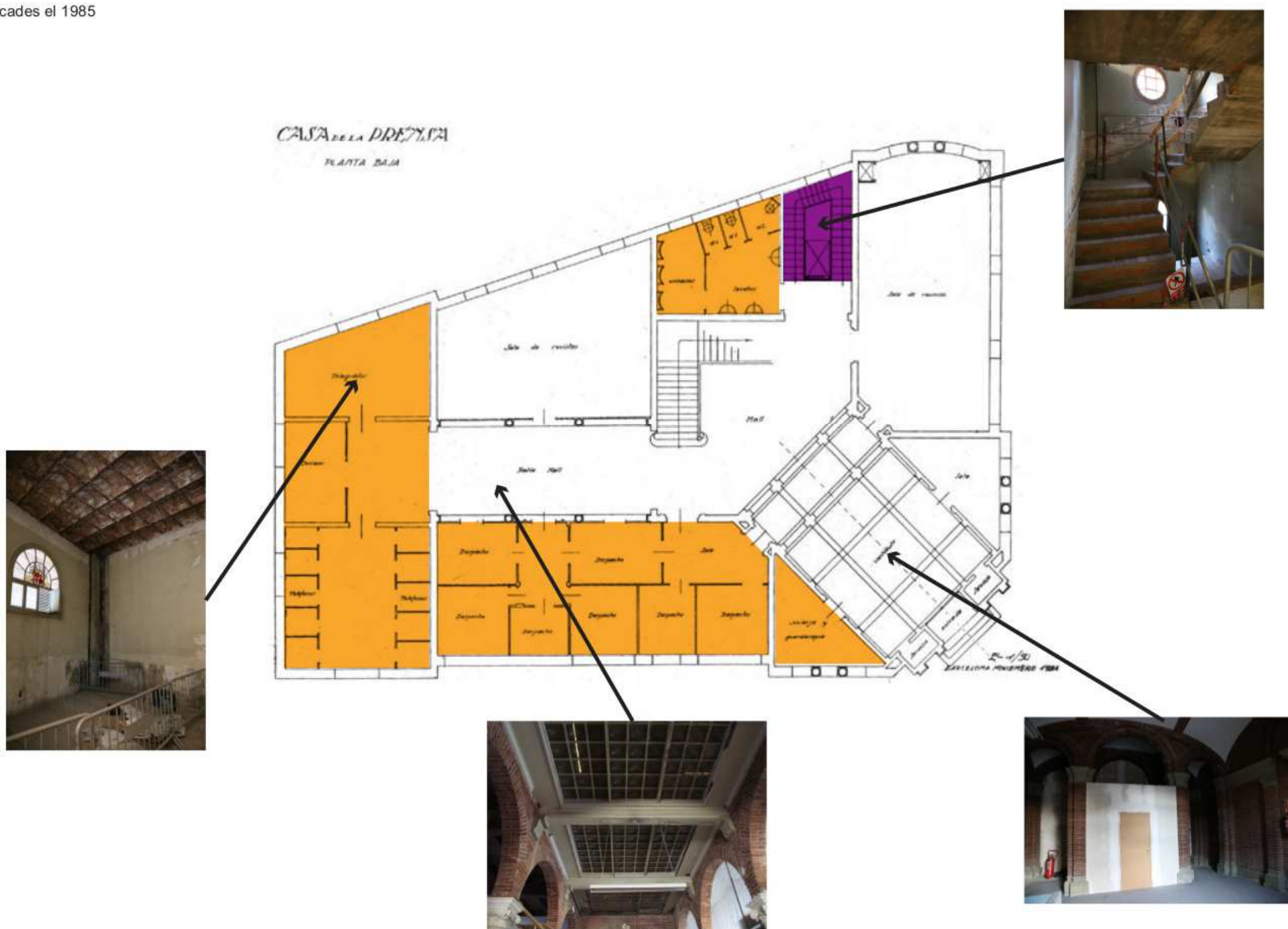
CASA DE LA PREMSA Planta soterrani	Estructures modificades
---------------------------------------	-------------------------

- Estructures modificades abans de 1985
- Estructures modificades el 1985

CASA DE LA PREMSA Planta baixa	Estructures modificades
-----------------------------------	-------------------------

- Estructures modificades abans de 1985
- Estructures modificades el 1985

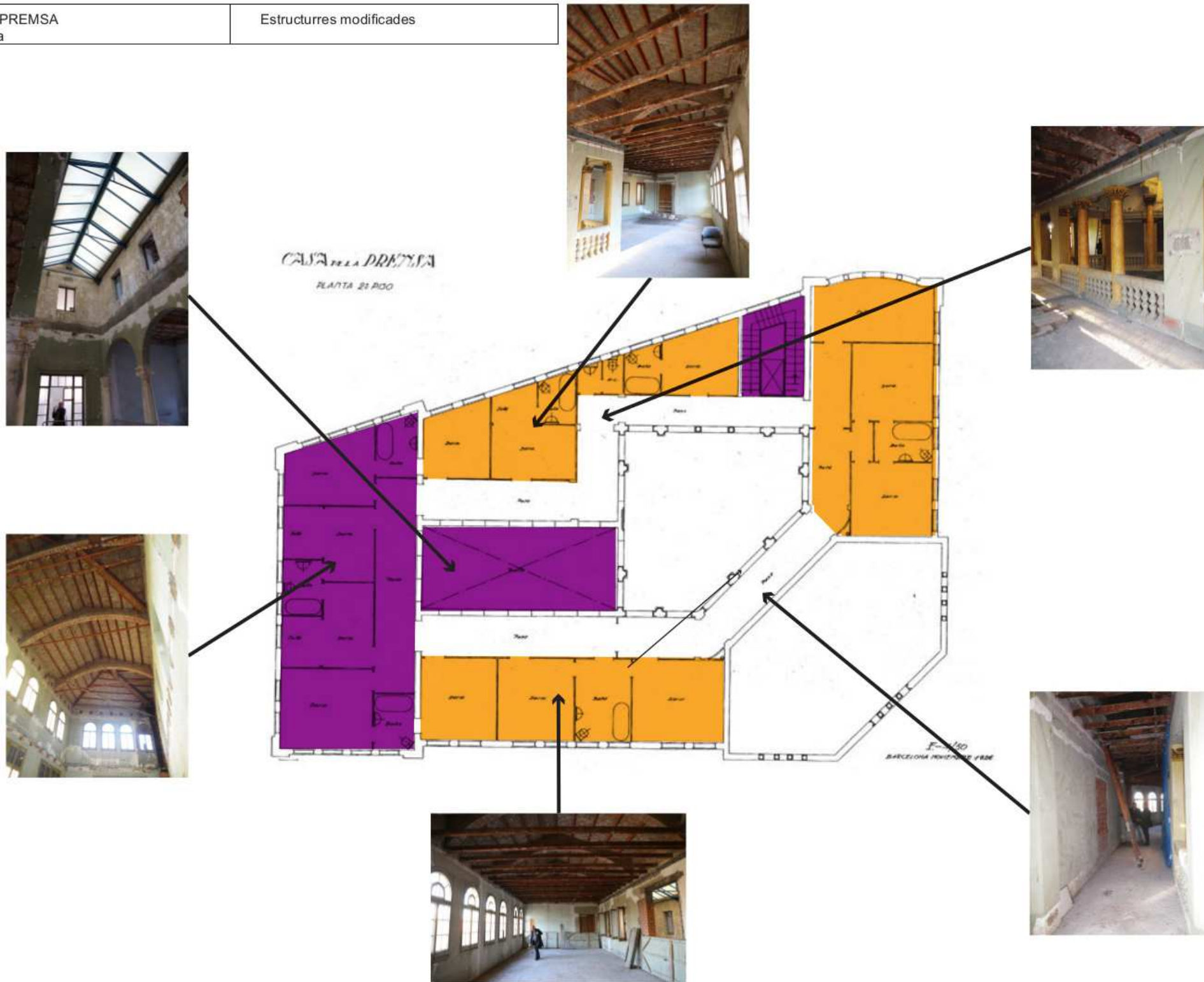

CASA DE LA PREMSA Primera planta	Estructures modificades
-------------------------------------	-------------------------

- Estructures modificades abans de 1985
- Estructures modificades el 1985

CASA DE LA PREMSA Segona planta	Estructures modificades
------------------------------------	-------------------------

SECCIONS INDICANT INTERVENCIONS

ALGUNES DE LES ACTUACIONS A L'EDIFICI DE LA CASA DE LA PREMSA EN LA INTERVENCIÓ DE 1985

- Eliminació del forjat del sostre de l'hall i substitució per un lluernari
- Eliminació del forjat i lluernari interior entre la primera i la segona planta de l'ala de llevant i substitució per un nou lluernari al nivell de la coberta de la segona planta
- Eliminació del forjat entre la primera i la segona planta al cos de llevant de l'edifici
- - - Eliminació de l'altell afegit a l'antiga Sala d'actes

HERÀLDICA BARCELONINA I ALTRES

Exemples de la presència de l'escut de la ciutat de Barcelona en distints llocs i amb distintes tècniques a la Casa de la Premsa. Malgrat que s'ha d'afinar l'ull, la fotografia inferior dreta mostra el paviment original, on també es va fer una aplicació de l'escut en el paviment hidràulic.

Contrast cromàtic: l'edifici original tenia un aspecte sensiblement distint: la pintura, de tons molt clars, simulava un aparell de carreuat regular que el repintat va fer desaparèixer. A la vegada ni els fusts ni els capitells ni altres elements de les columnes estaven pintats. Altres fotografies antigues permeten constatar que els escuts de la ciutat tampoc estaven pintats. La contenció cromàtica de la proposta original atenua de manera notable el pes de l'aparell decoratiu, limitant l'efecte de sobrecàrrega v

Aquestes dues xemeneies són els dos únics testimonis físics que recorden els dos pisos que segurament es van arribar a establir durant uns anys per a dos treballadors municipals.

Griu, Lleó i remat del Cupulí. Com altres estructures decoratives de la *Casa de la Premsa*, aquestes figures de ceràmica vidriada precisen ser restaurades.

Més exemples de la presència de l'escut de la ciutat a la Casa de la Premsa.

Estructura del lluernari i cupulí de la Sala d'actes.

CONTINGUT DEL CD

Estudi

Estudi històric-arquitectònic de la Casa de la Premsa [.doc]

Estudi històric-arquitectònic de la Casa de la Premsa [.pdf]

Documentació

Documents / 1928 (possiblement) AGFB Fulletó (última pàg.)
/ 1928 ACMB Exp. 491 - Expedient instal·lacions llum i força
/ 1928 ACMB Exp. 492 - Expedient vidres
/ 1928 ACMB Exp. 493 - Expedient lluerns
/ 1929 0515 AGFB - Documento Asunto Casa de la Premsa (dotació de la casa)
/ 1929 1130 AGFB - Diari oficial n.39 - 30.11.1929
/ 1929 AGFB - Catàleg
/ 1930 0223 AGFB Invitació homenatge Verdager
/ 1951 ACMB Exp. 125 - Vivendes a la tinença d'alcaldia districte II (Casa de la Premsa)
/ 1953-1956 ACMB Exp. 1249 - Obres reparació i conservació
/ 1956 - 1957 ACMB Exp. 1529. Obres de reparació i acondicionament
/ 1956 ACMB Exp. 1530 - Obres de reparació
/ 1957 ACMB Exp. 1588 - Reparació a la calefacció
/ 1984 - 1985 ACMB Exp. 8611A - Projecte de consolidació i remodelació
/ 1984 - 1985 ACMB Exp. 8611B - Projecte de consolidació i remodelació
/ AMCB 47130 Diverses dates
/ AMCB 47185 Diverses dates
/ AMCB 47186 Actes reunions Comissió Especial Municipal del Parc i Palaus de Montjuïc
/ AMCB 47192 Diverses dates
/ Arxiu Municipal de Sants-Montjuïc

Fotografies

/ Arxiu Fira de Barcelona
/ Arxiu fotogràfic de Barcelona
/ Arxiu Mas
/ Arxiu Nacional de Catalunya / Fons Brangulí
/ Fons Gabriel Casas
/ Fons Josep M. de Sagarra
/ Visita 20151104 (Xavier Cazeneuve)

Hemeroteca

/ La Vanguardia / 1925-1930
/ 1931-1935
/ 1936-1939
/ 1940-2000
/ 2003-2006

/ Diario Oficial de la Exposición Internacional

Plànols (fotografies)

/ Arxiu de Patrimoni / Casa de la Premsa (1926) - Detall
/ Casa de la Premsa (1926) - Detall -2
/ Casa de la Premsa (1926) - Detall -3
/ Casa de la Premsa (1926) - Façana Bells Oficis
/ Casa de la Premsa (1926) - Façana Bells Oficis B
/ Casa de la Premsa (1926) - Façana Juncosa
/ Casa de la Premsa (1926) - Façana Juncosa bis
/ Casa de la Premsa (1926) - Façana Lleida
/ Casa de la Premsa (1926) - Façana Marquès de Comillas
/ Casa de la Premsa (1926) - Façana Marquès de Comillas2
/ Casa de la Premsa (1926) - Planta ciments i albanyals
/ Casa de la Premsa (1926) - Planta cobertes
/ Casa de la Premsa (1926) - Planta planta Baixa
/ Casa de la Premsa (1926) - Planta planta soterranis
/ Casa de la Premsa (1926) - Planta primer Pis
/ Casa de la Premsa (1926) - Planta segon pis

Barchinona.cat, scp
c. de Rocafort 78bis 3r 1a 08015-Barcelona
Nif: J66375353
Tel. 696904320 - barchinona@barchinona.cat

/ Casa de la Premsa (1926) - Secció A
/ Casa de la Premsa (1926) - Secció A bis
/ Casa de la Premsa (1926) - Secció B
/ Casa de la Premsa (1926) - Secció C
/ Casa de la Premsa (1926) - Secció D
/ Casa de la Premsa (1963) - Tancament jardí

/ COAC - Plànol Exposició 1929
/ Plànols proporcionats per BIMSA